

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

RAPORT KOŃCOWY Z MONITORINGU REZULTATÓW I EWALUACJI PROJEKTU

**PRZYGOTOWANY NA POTRZEBY PROJEKTU
„KOMPETENTNY NAUCZYCIEL WCZESNEJ EDUKACJI
INWESTYCJĄ W LEPSZĄ PRZYSZŁOŚĆ”
REALIZOWANEGO W RAMACH PROGRAMU
OPERACYJNEGO KAPITAŁ LUDZKI
PRZEZ UNIWERSYTET JANA KOCHANOWSKIEGO
W KIELCACH**

ŁÓDŹ 2013

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	2
2. Charakterystyka projektu	3
2.1. Podstawowe informacje o projekcie	3
2.2. Cele i rezultaty projektu	4
2.3. Rodzaje wsparcia	7
2.4. Charakterystyka grupy docelowej	8
3. Metodologia badań ewaluacyjnych	9
3.1. Cele, pytania badawcze oraz kryteria ewaluacji	9
3.2. Zastosowane metody, techniki i narzędzia badawcze	10
3.3. Opis badanej próby	14
4. Wyniki badań	17
4.1. Pomiar produktów i rezultatów mierzalnych projektu	17
4.2. Pomiar rezultatów niemierzalnych projektu	21
4.3. Badanie zadowolenia studentów	27
4.3.1. Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim – edycja I.....	28
4.3.2. Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim – edycja II.....	36
4.3.3. Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z terapią pedagogiczną – edycja I.....	44
4.3.4. Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z terapią pedagogiczną – edycja II.....	51
4.3.5. Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z nauczaniem języka rosyjskiego	59
4.3.6. Badanie zadowolenia – podsumowanie	63
4.5. Badanie zadowolenia kadry	67
5. Podsumowanie	70
6. Wnioski i rekomendacje	73
7. Załączniki	75
7.1. Spis tabel	75
7.2. Spis wykresów	76
7.3. Spis Aneksów	77

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

1. WSTĘP

Niniejszy raport opracowany został w ramach projektu „**Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość**”. Przedsięwzięcie realizowane było przez Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III. Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia, Poddziałanie 3.3.2 Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli – projekty konkursowe. Realizacja projektu rozpoczęła się 1 września 2009 r. i trwała do 30 września 2013 r.

Celem opracowania jest podsumowanie działań prowadzonych w ramach przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem stopnia osiągnięcia produktów oraz rezultatów mierzalnych i niemierzalnych, a także stopnia zadowolenia uczestników projektu z otrzymanego wsparcia. Informacje te posłużyły do udzielenia odpowiedzi na pytanie o sukces projektu.

W pierwszej części raportu przedstawiono podstawowe dane o realizowanym przedsięwzięciu. Wymieniono cele, produkty i rezultaty, jakie miały zostać osiągnięte w ramach projektu. Omówiono także rodzaje zaplanowanych działań oraz grupa docelowa, którą objęto wsparciem. Następną część opracowania poświęcono założeniom ewaluacji – wskazano cele i pytania badawcze oraz kryteria ewaluacyjne. Opisano również zastosowane metody, techniki i narzędzia badawcze, a także próbę badawczą. W trzeciej części raportu przedstawiono uzyskane wyniki oraz poziom realizacji rezultatów projektu. W kolejnym rozdziale zaprezentowano wyniki badania zadowolenia przeprowadzonego wśród studentów oraz kadry objętej wsparciem. Na zakończenie podsumowano zaprezentowane wcześniej informacje oraz sformułowano rekomendacje, które mogą służyć jako wskazówki przy realizacji podobnych inicjatyw tego typu. Uzupełnienie do niniejszego raportu stanowi Aneks, w którym zamieszczone zostały zamieszczone zostały wzory narzędzi badawczych oraz tabelaryczne zestawienie uzyskanych wyników.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

2. CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU

2.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PROJEKCIE

Na podstawie przeprowadzonej analizy danych zastanych (przede wszystkim Wniosku o dofinansowanie projektu), uzyskano podstawowe informacje na temat realizowanego projektu. Szczegółowo prezentuje je Tabela 1.

Tabela 1. Podstawowe informacje o projekcie

Tytuł projektu	„Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość”
Program	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
Priorytet	III. Wysoka jakość systemu oświaty
Działanie	3.3 Poprawa jakości kształcenia
Poddziałanie	3.3.2 Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli – projekty konkursowe
Okres realizacji	01.09.2009 – 30.09.2013
Obszar realizacji	Województwo świętokrzyskie
Nazwa projektodawcy	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wniosku o dofinansowanie projektu

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

2.2. CELE I REZULTATY PROJEKTU

Projekt „Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość” realizowano w kontekście zdiagnozowanego zapotrzebowania na utworzenie modelowego kierunku kształcenia nauczycieli przedszkolnych i wczesnoszkolnych klas I-III, zgodnie z wymogami programowymi Ministerstwa Edukacji Narodowej. Przedsięwzięcie było również odpowiedzią na zapotrzebowanie na nauczycieli wczesnej edukacji posiadających kwalifikacje w zakresie nauczania języków obcych oraz kompetencje w zakresie terapii wczesnoszkolnej.

Jako **główny cel** projektu przyjęto:

podniesienie jakości nauczania i kompetencji nauczycieli edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej poprzez stworzenie modelowego kierunku kształcenia tej grupy zawodowej.

Osiągnięcie głównego celu zapewni zrealizowanie następujących **celów szczegółowych**:

1. Poprawa jakości nauczania na dwóch specjalnościach: Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna (EWiP) z nauczaniem języka angielskiego oraz Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna z terapią pedagogiczną (dla 420 osób).
2. Podniesienie kompetencji kadry pedagogicznej poprzez wdrożenie nowej specjalności na studiach stacjonarnych I stopnia: Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna z nauczaniem języka rosyjskiego (dla 20 osób).
3. Wzrost kwalifikacji i kompetencji kadry dydaktycznej poprzez specjalistyczne szkolenia.

Osiągnięcie celów zweryfikowane zostanie na podstawie stopnia osiągnięcia produktów i rezultatów mierzalnych (twardych) oraz niemierzalnych (miękkich), które przedstawione zostały w Tabeli 2 i Tabeli 3.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Tabela 2. Produkty, rezultaty mierzalne (twarde) projektu¹

L.p.	Produkty oraz rezultaty twarde projektu	Sposób pomiaru
1.	Program uwzględniający nowe założenia reformy MEN dla kierunku EWiP, specjalności: z nauczaniem j. angielskiego (1), z nauczaniem j. rosyjskiego (1), terapia pedagogiczna (1)	Program studiów zatwierdzony uchwałą Rady Wydziału
2.	Liczba osób biorących udział w projekcie – 412	Lista osób przyjętych
3.	Liczba osób, które uzyskały dyplom – 364	Księga dyplomów
4.	Liczba jednostek kształcących według nowych zasad – 1	Program studiów zatwierdzony uchwałą Rady Wydziału
5.	Liczba szkół, w których uruchomiono programy praktyk – 10	Lista szkół, w których uruchomiono programy praktyk dla studentów
6.	Liczba zajęć dydaktycznych dla studenta: <ul style="list-style-type: none"> ➤ EWiP z j. ang. – 1915 (w tym wykładów – 610, ćwiczeń – 1125, praktyk – 180); ➤ EWiP z j. ros. – 1915 (w tym wykładów – 610, ćwiczeń – 1125, praktyk – 180); ➤ EWiP z terapią – 1960 (w tym wykładów 695, ćwiczeń – 1090, praktyk – 185) 	Zaliczenie zajęć – wpis w indeksie, dziennik praktyk
7.	Liczba konferencji – 2	Lista obecności
8.	Liczba uczestników konferencji – 160	Lista obecności
9.	Strona www – 1	Print screen'y strony www
10.	Liczba publikacji – 1 (200 sztuk)	Egzemplarz publikacji; potwierdzenie wydruku 200 sztuk publikacji
11.	Liczba szkoleń kadry – 15	Zaświadczenie o szkoleniach
12.	Liczba kadry uczestniczącej w szkoleniach – 20	Zaświadczenia o szkoleniach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wniosku o dofinansowanie

¹ W toku realizacji projektu zmianie uległy zapisy dotyczące wskaźników 2, 3 oraz 6. Liczba osób biorących udział w projekcie (wskaźnik 2) – pierwotnie 440, obecnie 412. Liczba osób, które uzyskały dyplom (wskaźnik 3) – pierwotnie 400, obecnie 364. Liczba zajęć dydaktycznych dla studenta (wskaźnik 6): w ramach specjalności EWiP z językiem angielskim oraz EWiP z językiem rosyjskim zwiększono liczbę godzin ćwiczeń z 940 do 1125, zmniejszono wymiar praktyk z 365 do 180 godzin; z kolei dla EWiP z terapią pedagogiczną godziny ćwiczeń zwiększono z 895 do 1090, zaś wymiar praktyk zmniejszono z 370 do 185 godzin.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Tabela 3. Rezultaty niemierzalne (miękkie) projektu

L.p.	Rezultaty miękkie	Sposób pomiaru
13.	Nabyta umiejętność skutecznego przekazu edukacyjnego i społecznego w kontaktach z dziećmi	<ul style="list-style-type: none"> • Arkusz kompetencyjny dla studentów EWiP z językiem angielskim [1a], [1b]² • Arkusz kompetencyjny dla studentów EWiP z terapią pedagogiczną [2a], [2b] • Arkusz kompetencyjny dla studentów EWiP z językiem rosyjskim [3a], [3b]
14.	Zdobyta umiejętność budowania postaw i wizerunku nauczyciela jako lidera i eksperta	<ul style="list-style-type: none"> • Arkusz kompetencyjny dla studentów EWiP z językiem angielskim [1a], [1b] • Arkusz kompetencyjny dla studentów EWiP z terapią pedagogiczną [2a], [2b] • Arkusz kompetencyjny dla studentów EWiP z językiem rosyjskim [3a], [3b]
15.	Wzrost kompetencji nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej w zakresie nauczania języka obcego oraz wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie edukacyjnym	<ul style="list-style-type: none"> • Arkusz kompetencyjny dla studentów EWiP z językiem angielskim [1a], [1b] • Arkusz kompetencyjny dla studentów EWiP z terapią pedagogiczną [2a], [2b] • Arkusz kompetencyjny dla studentów EWiP z językiem rosyjskim [3a], [3b]
16.	Wzrost kompetencji kadry dydaktycznej w zakresie nowoczesnych rozwiązań metodycznych w pracy z dziećmi (planowany wzrost kompetencji – 10%)	<ul style="list-style-type: none"> • Kwestionariusz ankiety dla kadry dydaktycznej [8]
17.	Wzrost umiejętności wykorzystania technik multimedialnych	<ul style="list-style-type: none"> • Arkusz kompetencyjny dla studentów EWiP z językiem angielskim [1a], [1b] • Arkusz kompetencyjny dla studentów EWiP z terapią pedagogiczną [2a], [2b] • Arkusz kompetencyjny dla studentów EWiP z językiem rosyjskim [3a], [3b] • Kwestionariusz ankiety dla kadry dydaktycznej [8]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wniosku o dofinansowanie

² Nazwy narzędzi badawczych używane w niniejszym opracowaniu są odmienne od tych, które przyjęto w umowie zawartej między Projektodawcą a Wykonawcą ewaluacji. Posługiwanie się innymi oznaczeniami nie zmienia założeń narzędzi, a jedynie ułatwia wyraźne odróżnienie od siebie poszczególnych rodzajów ankiet.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

2.3. RODZAJE WSPARCIA

W ramach projektu zaplanowano przeprowadzenie działań skierowanych do przyszłych nauczycieli edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Przedsięwzięcie uwzględniało realizację dwóch unowocześnionych specjalności studiów pedagogicznych oraz otworzenie nowej specjalności.

Pierwsza z udoskonalonych specjalności studiów to **Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z nauczaniem języka angielskiego**. Zajęcia w ramach studiów prowadzone były w systemie stacjonarnym I-ego stopnia (poziom licencjatu). Na omawianą specjalność zaplanowano przyjąć 212 osób (112 do pierwszej edycji oraz 100 do drugiej)³. W ramach programu studiów skupiono się na trzech głównych obszarach wiedzy i umiejętności: pracy z małymi dziećmi, nauczaniu języka angielskiego oraz nowoczesnych technologii informacyjnych.

Druga z unowocześnionych specjalności studiów to **Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z terapią pedagogiczną**. Podobnie, jak w przypadku poprzedniej, jej realizację zaplanowano w postaci stacjonarnej na poziomie licencjatu. Założono, iż odbędą się dwie edycje – w ramach pierwszej zrekrutowanych zostanie 108 osób, w drugiej – 100 kandydatów (łącznie 208 studentów). Studia miały umożliwić zwiększenie poziomu kompetencji z zakresu komunikacji, rozwój umiejętności wykorzystania technologii informacyjnych w procesie kształcenia oraz zdobycie wiedzy na temat pracy przedszkola i nauczania zintegrowanego.

W ramach projektu zaplanowano także uruchomić nową specjalność – **Edukację wczesnoszkolną i przedszkolną z językiem rosyjskim**. Podobnie jak wcześniejsze, specjalizacja ta realizowana była w postaci stacjonarnej na poziomie licencjatu. Zaplanowano przeprowadzenie jednej edycji studiów, w ramach której miało wykształcić się 20 nauczycieli. Analogicznie, jak w przypadku pozostałych, studenci zdobywali kompetencje umożliwiające im samodzielną pracę w przedszkolu i szkole podstawowej.

Dodatkowo projekt przewidywał zorganizowanie **szkoleń dla kadry dydaktycznej** prowadzącej kluczowe przedmioty kierunkowe (20 osób). Zaplanowano, iż przeprowadzonych zostanie minimum 15 tego rodzaju zajęć, co posłuży do modyfikacji programów nauczania i stworzenia modelowego kierunku kształcenia nauczycieli przedszkolnych i wczesnoszkolnych klas I-III.

³ Wartości odnośnie do planowanej liczby przyjętych podawane są zgodnie z pierwotną wersją Wniosku o dofinansowanie projektu.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

2.4. CHARAKTERYSTYKA GRUPY DOCELOWEJ

Grupę docelową działań prowadzonych w ramach projektu stanowili absolwenci szkół ponadgimnazjalnych kończących się egzaminem maturalnym, legitymujący się świadectwem dojrzałości i znajomością języka angielskiego lub rosyjskiego na poziomie średniozaawansowanym (matura poziom podstawowy – minimum 35%). Początkowo zakładano objęcie wsparciem 440 osób, następnie liczbę tę zmniejszono do 412.

Dodatkowo przeszkolonych zostało 22 wykładowców prowadzących kluczowe przedmioty kierunkowe.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

3. METODOLOGIA BADAŃ EWALUACYJNYCH

3.1. CELE, PYTANIA BADAWCZE ORAZ KRYTERIA EWALUACJI

Proces ewaluacji każdego projektu społecznego wymaga przeprowadzenia analizy danych zastanych, zapisanych we Wniosku o dofinansowanie projektu. Przeanalizowanie celów projektu oraz jego produktów i rezultatów umożliwi sformułowanie celu badań, pytań badawczych oraz kryteriów ewaluacji, a także przyjęcie poprawnej metodologii badań.

Na podstawie wniosku o dofinansowanie projektu „Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość” uznano, iż głównym celem prowadzonej ewaluacji będzie ocena poziomu osiągnięcia produktów, rezultatów mierzalnych i niemierzalnych, a także ocena jakości wsparcia. Dzięki zweryfikowaniu powyższych kwestii możliwa była odpowiedź na następujące pytania badawcze:

1. *W jakim stopniu zrealizowane zostały produkty i rezultaty mierzalne (twarde) projektu?*
2. *W jakim stopniu zrealizowane zostały rezultaty niemierzalne (miękkie) projektu?*
3. *Czy realizację całego projektu można rozpatrywać w kategoriach sukcesu?*
4. *W jakim stopniu uczestnicy projektu są zadowoleni z udzielonego wsparcia?*

Uzyskanie odpowiedzi na dwa pierwsze pytania umożliwiło weryfikację osiągnięcia celów szczegółowych projektu, a tym samym dostarczyło odpowiedzi na pytanie o sukces projektu.

Ewaluacja projektów społecznych wymaga zastosowania kryteriów „stanowiących pewien rodzaj standardów, według których można ewaluować dane przedsięwzięcie”⁴. W przypadku projektu „Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość” przyjęto dwa kryteria: skuteczności i użyteczności.

- **Skuteczność** definiowana jest jako „kryterium, które pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie programowania zostały osiągnięte”⁵. Kryterium to posłużyło do oceny stopnia osiągnięcia założonych w projekcie rezultatów, co jednocześnie dostarczyło odpowiedzi na pytanie o osiągnięcie celów.
- **Użyteczność** pozwala na dokonanie oceny, do jakiego stopnia oddziaływanie projektu odpowiada potrzebom grupy docelowej. Dzięki zastosowaniu tego kryterium można ocenić, czy zmiany wywołane realizacją projektu są korzystne z punktu widzenia jego beneficjentów.⁶

⁴ „Ewaluacja funduszy strukturalnych”, Polskie Towarzystwo ewaluacyjne, Warszawa 2003, s. 37

⁵ „Ewaluacja – kwestie ogólne”, Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne, Warszawa 2005, s. 17

⁶ „Ewaluacja funduszy strukturalnych”, Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne, Warszawa 2003, s. 39

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

3.2. ZASTOSOWANE METODY, TECHNIKI I NARZĘDZIA BADAWCZE

Ze względu na zakładane przez Projektodawcę cele i rezultaty, w procesie monitoringu rezultatów i ewaluacji projektu zaplanowano wykorzystanie analizy danych zastanych (wtórnych) oraz analizy danych wywołanych (pierwotnych).

Analiza danych zastanych polega na zliczaniu danych na podstawie przyjętego wcześniej kryterium. Przykładem może być zliczanie frekwencji na zajęciach na podstawie list obecności, bądź ustalenie, na podstawie listy wydanych certyfikatów, liczby osób, które ukończyły kurs.

Analiza danych zastanych w przypadku projektu „Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość” przeprowadzona została w odniesieniu do produktów i rezultatów mierzalnych. Analizie poddana została następująca dokumentacja projektu:

- Program studiów zatwierdzony uchwałą Rady Wydziału;
- Lista osób przyjętych na studia;
- Księga dyplomów;
- Lista szkół, w których uruchomiono praktyki dla studentów;
- Poświadczenia o zaliczeniu zajęć przez studentów;
- Listy obecności;
- Print screen'y strony www projektu;
- Egzemplarz publikacji;
- Potwierdzenie wydruku 200 sztuk publikacji;
- Zaświadczenia o szkoleniach dla kadry dydaktycznej.

Analiza danych wywołanych obejmuje analizę danych, które zbierane są w warunkach sztucznych bądź naturalnych, bezpośrednio przez badacza lub wyspecjalizowanych obserwatorów czy ankierów.

W odniesieniu do projektu „Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość” analiza danych pierwotnych umożliwiła ocenę poziomu osiągnięcia rezultatów niemierzalnych (miękkich). Analizą objęte zostały wyniki uzyskane w ramach pomiarów przeprowadzanych przy wykorzystaniu następujących narzędzi:

- Arkusz kompetencyjny dla studentów EWiP z językiem angielskim [1a], [1b];
- Arkusz kompetencyjny dla studentów EWiP z terapią pedagogiczną [2a], [2b];
- Arkusz kompetencyjny dla studentów EWiP z językiem rosyjskim [3a], [3b];

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

- Kwestionariusz ankiety do badania zadowolenia dla studentów EWiP z językiem angielskim [4];
- Kwestionariusz ankiety do badania zadowolenia dla studentów EWiP z terapią pedagogiczną [5];
- Kwestionariusz ankiety do badania zadowolenia dla studentów EWiP z językiem rosyjskim [6];
- Dyspozycje do indywidualnych wywiadów pogłębionych ze studentami EWiP [7];
- Kwestionariusz ankiety dla kadry dydaktycznej [8].

Pomiary za pośrednictwem wyżej wymienionych narzędzi przeprowadzone zostaną przy użyciu techniki ankiety audytoryjnej⁷ oraz ankiety on-line⁸. Ponadto, wśród studentów zrealizowane zostaną indywidualne wywiady pogłębione⁹. Poniżej omówiono poszczególne techniki badawcze.

⁷ Narzędzia, które posłużą w tym celu: Arkusz kompetencyjny [1a], [1b]; Arkusz kompetencyjny [2a], [2b]; Arkusz kompetencyjny [3a], [3b].

⁸ Narzędzia, które temu posłużą: Arkusz kompetencyjny [1a], [1b]; Arkusz kompetencyjny [2a], [2b]; Arkusz kompetencyjny [3a], [3b]; Kwestionariusze ankiet do badania zadowolenia [4], [5], [6], [9] oraz Kwestionariusz ankiety dla kadry dydaktycznej [8].

⁹ Wywiady przeprowadzone zostaną przy użyciu Dyspozycji do indywidualnych wywiadów swobodnych [7].

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Ankieta to technika wysoko standaryzowana, zawiera pytania jednakowe dla wszystkich respondentów. Dzięki temu możliwe jest uzyskanie jednolitych danych. Badacz wywołuje tutaj źródła, czyli wypowiedzi respondentów. Ankieta jest techniką opartą na pośredniej komunikacji między badaczem a respondentem – wypowiedzi przekazywane są pisemnie. Rola respondenta w badaniu tego rodzaju jest czynna – sam bowiem wykonuje czynności badawcze. W przypadku ankiety wyklucza się wpływ osób trzecich, przede wszystkim ankieterów. Jednocześnie badacz sprawuje mniejszą kontrolę nad procesem zbierania materiałów.

- **Ankieta audytoryjna** polega na tym, iż respondenci (osoby badane – uczestnicy projektu) zebrani są w jednej sali i wypełniają ankietę pod kontrolą osoby odpowiedzialnej za realizację badania. Wszystkie wspomniane we wcześniejszym akapicie właściwości ankiety mają zastosowanie również w tym przypadku.
- **Ankieta on-line (internetowa)** polega na tym, że respondent otrzymuje drogą elektroniczną link, który po kliknięciu uruchamia na ekranie monitora kwestionariusz ankiety. Osoba badana może rozpocząć udzielanie odpowiedzi na pytania poprzez zaznaczenie wybranych wariantów. Plusem tej techniki jest możliwość dotarcia do każdego respondenta, pod warunkiem, że posiada łącze z Internetem. Dodatkowo, dzięki specjalnemu oprogramowaniu, uzyskiwane wyniki są automatycznie zliczane, co zaoszczędza czas badacza i ułatwia analizę danych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Indywidualny wywiad pogłębiony – jest rozmową prowadzoną z jednym respondentem. Nie biorą w niej udziału osoby trzecie. „Wywiad jakościowy jest w zasadzie rozmową, której prowadzący nadaje ogólny kierunek i kładzie szczególny nacisk na pewne tematy, poruszane przez respondenta”¹⁰. Podstawą do prowadzenia takiej „rozmowy” są nie gotowe pytania, a jedynie ogólne dyspozycje do wywiadu, odpowiadające potrzebom informacyjnym badania¹¹. Zadawane pytania pogłębione mają na celu wyjaśnienie zjawisk, motywacji, postaw i zachowań, a także dotarcie do źródeł problemów i kwestii drażliwych. Przebieg wywiadu jest rejestrowany.

¹⁰ E. Babbie, *Podstawy badań społecznych*, Warszawa 2008, s. 324

¹¹ I. Przybyłowska, *Wywiad swobodny ze standaryzowaną listą poszukiwanych informacji i możliwości jego zastosowania w badaniach socjologicznych*. „Przegląd Socjologiczny” t. XXX, 1978, s. 65

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

3.3. OPIS BADANEJ PRÓBY

Próbę badawczą stanowiły wszystkie osoby, które zostały objęte wsparciem w postaci studiów (realizacja pomiarów za pośrednictwem Arkuszy kompetencyjnych oraz Kwestionariuszy ankiet do badania zadowolenia dla studentów). Zwrot kwestionariuszy był jednak mniejszy niż zakładano początkowo – nie wszyscy studenci wzięli udział w poszczególnych pomiarach. Łącznie zrealizowano 4 pomiary wśród studentów I edycji EWiP z językiem angielskim i EWiP z terapią pedagogiczną, a także po 6 pomiarów wśród studentów II edycji EWiP z językiem angielskim, EWiP z terapią pedagogiczną oraz studentów specjalności EWiP z językiem rosyjskim. Szczegółowe dane na temat liczby wypełnionych ankiet w każdym z pomiarów prezentuje Tabela 4.

Tabela 4. Wielkość próby zrealizowanej w ramach pomiarów semestralnych wśród studentów

Specjalność	Edycja	Semestr	Symbol narzędzia ¹²	Próba zrealizowana	
EWiP z językiem angielskim	1	Pomiar początkowy	AK [1a]	43	
		Letni 2010/2011	AK [1b]	40	
			KdBZ [4]	37	
		Zimowy 2011/2012	AK [1b]	60	
			KdBZ [4]	57	
		Letni 2011/2012	AK [1b]	41	
	KdBZ [4]		33		
	2	Pomiar początkowy	AK [1a]	83	
		Letni 2010/2011	AK [1b]	79	
			KdBZ [4]	71	
		Zimowy 2011/2012	AK [1b]	74	
			KdBZ [4]	72	
		Letni 2011/2012	AK [1b]	70	
			KdBZ [4]	69	
Zimowy 2012/2013		AK [1b]	77		
	KdBZ [4]	69			
Letni 2012/2013	AK [1b]	64			
	KdBZ [4]	62			
	EWiP z terapią pedagogiczną	1	Pomiar początkowy	AK [2a]	42
			Letni 2010/2011	AK [2b]	42
KdBZ [5]				44	
Zimowy 2011/2012			AK [2b]	38	
	KdBZ [5]	38			
Letni 2011/2012	AK [2b]	60			

¹² Przedstawiając liczbę zwrotów każdego z kwestionariuszy w tabelach posługiwano się skrótami: AK na oznaczenie Arkusza kompetencyjnego oraz KdBZ na oznaczenie kwestionariusza do badania zadowolenia.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Specjalność	Edycja	Semestr	Symbol narzędzia ¹²	Próba zrealizowana
	2		KdBZ [5]	38
		Pomiar początkowy	AK [2a]	45
		Letni 2010/2011	AK [2b]	42
			KdBZ [5]	46
		Zimowy 2011/2012	AK [2b]	39
			KdBZ [5]	36
		Letni 2011/2012	AK [2b]	49
			KdBZ [5]	33
		Zimowy 2012/2013	AK [2b]	48
			KdBZ [5]	45
Letni 2012/2013	AK [2b]	32		
	KdBZ [5]	30		
EWiP z językiem rosyjskim	1	Pomiar początkowy	AK [3a]	8
		Letni 2010/2011	AK [3b]	8
			KdBZ [6]	7
		Zimowy 2011/2012	AK [3b]	5
			KdBZ [6]	4
		Letni 2011/2012	AK [3b]	6
			KdBZ [6]	5
		Zimowy 2012/2013	AK [3b]	4
			KdBZ [6]	4
		Letni 2012/2013	AK [3b]	7
KdBZ [6]	5			

Źródło: Opracowanie własne

Spośród studentów ostatniego roku danej specjalności losowano po 10 osób do udziału w indywidualnych wywiadach pogłębionych, poruszających kwestie całościowej oceny studiów oraz poszczególnych ich aspektów. Wywiady przeprowadzono w semestrze letnim roku akademickiego 2011/2012 oraz 2012/2013. Wielkość próby zakładanej i zrealizowanej w ramach badania prezentuje Tabela 5.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Tabela 5. Próba zakładana i zrealizowana w ramach indywidualnych wywiadów pogłębionych ze studentami

Specjalność	Edycja	Semestr	Próba zakładana	Próba zrealizowana
EWiP z językiem angielskim	1	Letni 2011/2012	10	10
	2	Letni 2012/2013	10	11
EWiP z terapią pedagogiczną	1	Letni 2011/2012	10	10
	2	Letni 2012/2013	10	12
EWiP z językiem rosyjskim	1	Letni 2012/2013	10	7
Razem			50	50

Źródło: Opracowanie własne

Pomiarami objęta została także kadra dydaktyczna prowadząca kluczowe przedmioty kierunkowe, która brała udział w specjalistycznych szkoleniach (22 osoby). Wielkość próby i liczbę uzyskanych ankiet wyszczególniono w Tabeli 6.

Tabela 6. Próba zakładana i zrealizowana w ramach pomiarów wśród kadry akademickiej

Miejsce szkolenia	Zakładana próba badawcza	Zrealizowana próba badawcza
Niemcy	17	13
Portugalia	3	3
Austria, Węgry, Słowacja	17	15
Norwegia	2	2
Włochy i Francja	19	19
Hiszpania	12	12
Anglia	2	2
Razem	72	66

Źródło: Opracowanie własne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

4. WYNIKI BADAŃ

W tej części raportu przedstawiono poziom osiągnięcia każdego z produktów, rezultatów mierzalnych i niemierzalnych.

4.1. POMIAR PRODUKTÓW I REZULTATÓW MIERZALNYCH PROJEKTU

Pomiaru poziomu osiągnięcia produktów projektu dokonano w oparciu o analizę dokumentacji projektu, w tym między innymi umowy uczestnictwa, listy obecności, dokumenty poświadczające realizację zajęć.

Wskaźnik 1.	Program uwzględniający nowe założenia reformy MEN dla kierunku EWiP, specjalności: z nauczaniem j. angielskiego (1), z nauczaniem j. rosyjskiego (1), terapia pedagogiczna (1)
Wskaźnik 4.	Liczba jednostek kształcących według nowych zasad – 1

Według informacji uzyskanych od projektodawcy w ramach projektu opracowano programy studiów dla kierunku Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna specjalności: z nauczaniem języka angielskiego, z terapią pedagogiczną, z nauczaniem języka rosyjskiego. Programy zostały zatwierdzone uchwałą Rady Wydziału a tym samym wdrożone do toku kształcenia, co świadczy o realizacji zakładanego rezultatów nr 1 i 4 na poziomie 100%.

Wskaźnik 2.	Liczba osób biorących udział w projekcie – 412
--------------------	---

Jak już wspomniano, wsparcie polegało na organizacji dwóch edycji studiów pierwszego stopnia o specjalnościach EWiP z językiem angielskim, EWiP z terapią pedagogiczną oraz jednej edycji EWiP z językiem rosyjskim. Dane uzyskane od Projektodawcy pokazują, że na studia w ramach projektu przyjęto łącznie 412 osób, w tym 407 kobiet i 5 mężczyzn. Oznacza to, że wskaźnik został osiągnięty na poziomie 100%.

Wskaźnik 3.	Liczba osób, które uzyskały dyplom – 364
--------------------	---

W ramach projektu zaplanowano, że dyplom ukończenia studiów otrzyma 364 studentów. W momencie zakończenia realizacji projektu (stan na 30 września 2013 r.) wydano 351 dyplomów ukończenia studiów (dla 348 kobiet i 3 mężczyzn). Oznacza to, że wskaźnik nr 3

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

obecnie został osiągnięty na poziomie 96,43%. W związku z wydłużeniem okresu rozliczeniowego projektu szacuje się, że do grudnia 2013 roku zostanie wydana zakładana wcześniej liczba dyplomów.

Wskaźnik 5. Liczba szkół, w których uruchomiono programy praktyk – 10

Zgodnie z danymi uzyskanymi od Projektodawcy program praktyk w ramach projektu uruchomiono w 10 szkołach (w tym przedszkolach i szkołach podstawowych). W związku z tym wskaźnik nr 5 został osiągnięty na poziomie 100%.

Wskaźnik 6.

Liczba zajęć dydaktycznych dla studenta:

- **EWiP z j. ang. – 1915 (w tym wykładów – 610, ćwiczeń – 1125, praktyk – 180);**
- **EWiP z j. ros. – 1915 (w tym wykładów – 610, ćwiczeń – 1125, praktyk – 180);**
- **EWiP z terapią – 1960 (w tym wykładów 695, ćwiczeń – 1090, praktyk – 185).**

W oparciu o analizę danych uzyskanych od Projektodawcy, poświadczających realizację zajęć w ramach poszczególnych specjalności, stwierdzono, iż zostały osiągnięte wszystkie założenia odnośnie do wymiaru godzin poświęconych na poszczególne formy zajęć. Przeprowadzono 1915 godzin dydaktycznych w ramach EWiP z językiem angielskim i EWiP z terapią pedagogiczną (w tym 610 godzin wykładów, 1125 godzin ćwiczeń, 180 godzin praktyk) oraz 1960 godzin zajęć w ramach EWiP z językiem rosyjskim (w tym 695 godzin wykładów, 1090 godzin ćwiczeń, 185 godzin praktyk). Wskaźnik numer 6 został spełniony w 100%.

Wskaźnik 7. Liczba konferencji – 2

Dane uzyskane od Projektodawcy oraz zamieszczane na stronie www projektu (program konferencji oraz galeria zdjęć z wydarzenia) wskazują to, że w ramach przedsięwzięcia zorganizowano 2 konferencje. Pierwsza z nich odbyła się 26.05.2010 r. Wśród prelegentów znalazła się kadra akademicka Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, a także goście zagraniczni, reprezentujący Tel Aviv University oraz University of Ljubiana. Wykłady zamykała dyskusja panelowa. Druga konferencja odbyła się 17.06.2013, a tematyka wystąpień obejmowała podsumowanie realizacji projektu „Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość”, a także aktualne tematy z dziedziny edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej. Wskaźnik numer 7 został osiągnięty na poziomie 100%.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Wskaźnik 8. Liczba uczestników konferencji – 160

Według danych uzyskanych od Projektodawcy łączna liczba uczestników obu konferencji wyniosła 160 osób (w tym 146 kobiet i 14 mężczyzn). Oznacza to, że wskaźnik numer 8 został osiągnięty na poziomie 100%.

Wskaźnik 9. Strona www – 1

Zgodnie z założeniami projektu pod adresem http://www.wpa.ujk.edu.pl/kompetentny_nauczyciel/ utworzono stronę internetową informującą o przedsięwzięciu. W toku realizacji projektu zamieszczano na niej aktualności dotyczące projektu, informacje i materiały dla studentów, plany zajęć, programy konferencji, dokumenty związane z realizacją projektu, a także odnośnik do platformy edukacyjnej Fronter. Analiza informacji przedstawionych na stronie pozwala stwierdzić, iż wskaźnik nr 9 został osiągnięty na poziomie 100%.

Wskaźnik 10. Liczba publikacji – 1 (200 sztuk)

W momencie weryfikacji wskaźnika (tj. 30.09.2013 r.) publikacja nie została jeszcze przekazana do druku. Obecnie jest złożona do wydawnictwa, zaś wydanie publikacji i wydruk 200 sztuk egzemplarzy zaplanowano na grudzień 2013 r. Wskaźnik będzie możliwy do weryfikacji w grudniu 2013 r.

Wskaźnik 11. Liczba szkoleń kadry – 15

W ramach projektu zaplanowano szereg szkoleń wyjazdowych dla kadry akademickiej. Przeprowadzone szkolenia wyszczególnione zostały w Tabeli 7.

Tabela 7. Wykaz zrealizowanych szkoleń dla kadry akademickiej

Lp.	Temat szkolenia	Miejsce szkolenia	Termin szkolenia
1	Organizacja i funkcjonowanie systemu oświaty w Niemczech ze szczególnym uwzględnieniem edukacji wczesnoszkolnej	Niemcy, Monachium	23-26.05.2011
2	Organizacja i funkcjonowanie systemu oświaty w Niemczech ze szczególnym uwzględnieniem edukacji przedszkolnej	Niemcy, Monachium	23-26.05.2011
3	Kształcenie i doskonalenie nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej w Niemczech ze szczególnym	Niemcy, Monachium	23-26.05.2011

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Lp.	Temat szkolenia	Miejsce szkolenia	Termin szkolenia
	uwzględnieniem przygotowania do posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjnymi		
4	Kształcenie dzieci 6-letnich w systemie edukacyjnym Portugalii	Portugalia, Lizbona	7-9.06.2011
5	Aktualne tendencje w metodyce nauczania dzieci w wieku wczesnoszkolnym na Węgrzech, w Austrii i na Słowacji głównie w obszarze kształcenia w zakresie języków obcych	Węgry, Austria, Słowacja	18-21.09.2011
6	Aktualne tendencje w metodyce nauczania dzieci w wieku przedszkolnym na Węgrzech, w Austrii i na Słowacji głównie w obszarze kształcenia w zakresie języków obcych	Węgry, Austria, Słowacja	18-21.09.2011
7	Kształcenie i doskonalenie nauczycieli edukacji przedszkolnej ze szczególnym uwzględnieniem przygotowania do posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjnymi	Węgry, Austria, Słowacja	18-21.09.2011
8	Wykorzystanie metod pracy na odległość z uczniem mającym trudności w nauce	Norwegia	08-10.11.2011
9	Praca z dziećmi ze specyficznymi trudnościami w nauce w wieku wczesnoszkolnym w placówkach oświatowych Francji	Francja	13-16.05.
10	Praca z dziećmi ze specyficznymi trudnościami w nauce w wieku przedszkolnym w placówkach oświatowych Francji	Francja	13-16.05.
11	Wykorzystywanie programów i możliwości komputerowych w kształceniu dziecka w zakresie języków obcych	Francja	13-16.05.
12	Zastosowanie technologii informacyjnej w pracy z dzieckiem o specjalnych potrzebach edukacyjnych w edukacji wczesnoszkolnej	Włochy, Rzym	26-28.03.2012
13	Praca z dziećmi uzdolnionymi w wieku wczesnoszkolnym w Hiszpanii	Hiszpania, Barcelona	18-20.2012
14	Praca z dziećmi uzdolnionymi w wieku przedszkolnym w Hiszpanii	Hiszpania, Barcelona	18-20.2012
15	Zastosowanie technologii informacyjnej w pracy z dzieckiem o specjalnych potrzebach edukacyjnych w edukacji przedszkolnej w Wielkiej Brytanii	Wielka Brytania	07-09.11.2012

Źródło: Opracowanie własne

Jak pokazują dane zawarte w Tabeli 7, zostało przeprowadzonych 15 szkoleń dla kadry akademickiej, co oznacza, iż rezultat numer 11 został zrealizowany w 100%.

Wskaźnik 12.

Liczba kadry uczestniczącej w szkoleniach – 20

Listy obecności ze szkoleń potwierdzają, iż brało w nich udział łącznie 22 przedstawiciele kadry akademickiej, w tym 18 kobiet i 4 mężczyzn. Oznacza to, że wskaźnik numer 12 został osiągnięty na poziomie wyższym od zakładanego – 110%.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

4.2. POMIAR REZULTATÓW NIEMIERZALNYCH PROJEKTU

Rezultaty niemierzalne projektu zgodnie z założeniami koncepcji ewaluacji były weryfikowane w oparciu o wyniki pomiarów ankietowych przeprowadzanych wśród studentów oraz kadry akademickiej. Rezultaty numer 13-15 i 17 weryfikowano na podstawie wyników Arkuszy kompetencyjnych [1a], [1b], [2a], [2b], [3a], [3b], które studenci poszczególnych specjalności wypełniali co semestr. Poziom osiągnięcia rezultatów numer 16 i 17¹³ oceniany był w oparciu o dane otrzymane za pośrednictwem Kwestionariusza ankiety dla kadry dydaktycznej [8]. Planowany w ramach projektu wzrost kompetencji studentów oraz kadry miał wynieść minimum 10%. Analiza wyników pod kątem weryfikacji rezultatów była możliwa tylko dla tych osób, które wzięły udział w co najmniej 2 pomiarach. Liczbę osób objętych analizą pokazano w Tabeli 8.

Tabela 8. Liczba osób objętych analizą jednostkową na potrzeby weryfikacji rezultatów miękkich

Studenci		
Specjalność	Edycja	Liczba objętych analizą
EWiP z językiem angielskim	I	65
EWiP z językiem angielskim	II	95
EWiP z terapią pedagogiczną	I	55
EWiP z terapią pedagogiczną	II	55
EWiP z językiem rosyjskim	-	8
Razem		278
Kadra akademicka		
-	-	22

Źródło: Opracowanie własne

Rezultat 13.

Nabyta umiejętność skutecznego przekazu edukacyjnego i społecznego w kontaktach z dziećmi

Weryfikując poziom umiejętności w zakresie skutecznego przekazu edukacyjnego i społecznego brano pod uwagę następujące obszary kompetencyjne:

- wiedza na temat skutecznych metod pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym;
- umiejętność nauczania dzieci przy wykorzystaniu zabawy;
- przygotowanie do nauczania dzieci czytania, pisania i liczenia;
- przygotowanie do wspierania rozwoju dziecka, przygotowywania go do życia w społeczeństwie, itp.;
- umiejętności w zakresie stosowania metod uczących dzieci pracy zespołowej;
- umiejętności w zakresie komunikacji z dziećmi.

¹³ Rezultat nr 17 dotyczy zarówno studentów, jak i wykładowców.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Z uzyskanych danych wynika, iż skuteczne metody pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym poznało 223 studentów. Podobna liczba osób (222) nabyła umiejętności z zakresu nauczania dzieci przy wykorzystaniu zabawy. Znaczna część uczestników projektu została przygotowana do tego, aby nauczać podopiecznych czytania (223 studentów), pisania (222) oraz liczenia (219). Wzrost kompetencji z zakresu wspierania rozwoju ucznia i przygotowywania go do życia w społeczeństwie odnotowano u 223 ankietowanych. Ponadto, spośród objętych pomiarami 226 osób zwiększyło poziom umiejętności stosowania podczas lekcji metod uczących dzieci pracy zespołowej. Poziom komunikacji z podopiecznymi dzięki dotychczasowemu udziałowi w projekcie wzrósł u 221 studentów.

Na podstawie jednostkowej analizy, uwzględniającej wszystkie wskazane obszary można uznać, iż **rezultat numer 13 został osiągnięty dla 227 osób** (81,7% studentów objętych analizą). Biorąc pod uwagę poszczególne specjalności, największą część osób posiadających umiejętność skutecznego przekazu edukacyjnego i społecznego w kontaktach z dziećmi, stanowią studenci Edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej z językiem angielskim (132 uczestników). Spośród studentów specjalności Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z terapią pedagogiczną oraz Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem rosyjskim odpowiednio 86 oraz 8 osób zwiększyło swoje kompetencje w tym obszarze.

Rezultat 14.

Zdobyta umiejętność budowania postaw i wizerunku nauczyciela jako lidera i eksperta

Rezultat dotyczący umiejętności budowania postaw i wizerunku nauczyciela jako lidera i eksperta weryfikowany był na podstawie zmian odnotowanych w następujących obszarach:

- znajomość sposobów budowania pozycji lidera w grupie;
- spełnianie ideału nauczyciela będącego autorytetem dla swoich podopiecznych;
- umiejętność kontaktu z dziećmi;
- umiejętność przyjmowania odpowiedzialności za osoby, które ma się pod opieką;
- umiejętność radzenia sobie z grupą;
- umiejętność reagowania w sytuacjach konfliktowych między uczniami;
- umiejętność aktywizowania uczniów;
- umiejętność motywowania dzieci do wykonywania zadań;
- umiejętność udzielania podopiecznym informacji zwrotnej.

Na podstawie analizy danych wywołanych uzyskanych w ramach przeprowadzonych badań można uznać, iż 225 osób zwiększyło poziom znajomości sposobów budowania pozycji lidera w grupie. Studenci w ramach pomiarów mieli za zadanie wyobrazić sobie nauczyciela, który jest

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

idealnym autorytetem dla swoich podopiecznych, a następnie wskazać, w jakim stopniu odpowiadają temu ideałowi. Jednostkowe porównanie różnic między odpowiedziami z poszczególnych pomiarów wykazało, iż 226 osób zaczęło postrzegać siebie lepiej pod tym względem. Poziom umiejętności nawiązywania i utrzymywania kontaktu z dziećmi wzrósł u 206 studentów, a tylko nieco więcej osób objętych wsparciem (209) poszerzyło swoje kompetencje z zakresu przyjmowania odpowiedzialności za podopiecznych. Uczestnicy projektu nabyli również umiejętność radzenia sobie z grupą (215 osób), a także reagowania w sytuacjach konfliktowych między uczniami (220). Z kolei aktywizować dzieci oraz motywować je do wykonywania zadań nauczyło się 218 studentów. Kompetencje w obszarze udzielania podopiecznym informacji zwrotnej zwiększyło 218 osób.

Podsumowując jednostkową analizę danych, uwzględniającą odpowiedzi udzielone na wszystkie pytania, można uznać, iż **rezultat numer 14 został osiągnięty na poziomie 222 osób** (79,9% objętych analizą). Największą ich część stanowią studenci specjalności z językiem angielskim (128 osób). Spośród grup stworzonych w ramach Edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej z terapią pedagogiczną omawiane umiejętności nabyły 86 osób, a z językiem rosyjskim – 8.

Rezultat 15.

Wzrost kompetencji nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej w zakresie nauczania języka obcego i wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie edukacyjnym

Rezultat numer 15 składa się z dwóch części – pierwsza odnosi się do kompetencji z zakresu nauczania języka angielskiego, druga traktuje o umiejętnościach wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie edukacyjnym.

Umiejętności związane z nauczaniem języka obcego weryfikowano w ramach specjalności Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim, a także Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem rosyjskim. Rodzaj specjalności różnicował nieco obszary, które brano pod uwagę przy ocenie poziomu osiągnięcia omawianego rezultatu. W przypadku Edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej z językiem angielskim były to:

- ogólny poziom kompetencji z zakresu nauczania dzieci języka obcego;
- umiejętność nauczania dzieci rozumienia ze słuchu, mówienia, pisanie, słownictwa oraz gramatyki;
- wiedza w zakresie wybranych metod uczenia dzieci języka angielskiego (metoda Helen Doron, metoda odpowiedzi całym ciałem – TPR, metoda komunikatywna).

W ramach specjalności Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem rosyjskim badano poziom przygotowania studentów do wykonywania pracy nauczyciela tylko w dwóch pierwszych obszarach: ogólny poziom kompetencji oraz poziom umiejętności nauczania dzieci poszczególnych sprawności językowych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Z uzyskanych danych wynika, iż poziom kompetencji w zakresie nauczania dzieci języka angielskiego podniosło 129 studentów, zaś w zakresie języka rosyjskiego – 8. Jeśli chodzi o poszczególne sprawności językowe, to 136 studentów rozwinęło swoje umiejętności w zakresie nauczania dzieci rozumienia ze słuchu (129 osób ze specjalności z językiem angielskim i 8 z językiem rosyjskim). Co więcej, 137 uczestników jest lepiej przygotowanych w zakresie nauczania mówienia w danym języku obcym (129 w języku angielskim i 8 w języku rosyjskim), a 139 pisania (131 z języka angielskiego i 8 z rosyjskiego). Dzięki odbywanym studiom 138 osób podniosło kompetencje w zakresie przekazywania dzieciom nowego słownictwa (130 osoby z języka angielskiego i 8 z rosyjskiego), a 137 w obszarze gramatyki (kolejno 129 i 8).

Studenci specjalności Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim dodatkowo oceniali poziom swojej wiedzy z zakresu poszczególnych metod nauczania dzieci języka angielskiego. Najwięcej osób zwiększyło znajomość metody komunikatywnej (131). Nieco mniej studentów poszerzyło wiedzę w obszarze metody odpowiedzi całym ciałem (128) i metody Helen Doron (114).

Z kolei biorąc pod uwagę dane dotyczące wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie edukacyjnym okazuje się, iż 225 studentów poszerzyło swoje umiejętności w zakresie ich stosowania. Analizując stopień przygotowania przyszłych nauczycieli do korzystania na lekcjach poszczególnych narzędzi ICT, okazuje się, iż najpewniej czują się w zakresie pracy z komputerem (219 osób). W dalszej kolejności poszerzono swoje kompetencje z zakresu posługiwania się na lekcjach projektorem multimedialnym (216) oraz platformą zdalnego nauczania (210 osób). Znaczna część studentów w ramach zajęć poznała też możliwości cyfrowej kamery video (203 osób) oraz nagrywarki DVD (202). Dzięki udziałowi w zajęciach aparatem fotograficznym oraz tablicą interaktywną skuteczniej posługuje się odpowiednio 201 i 197 osób.

Jednostkowa analiza wyników pozwala uznać, iż część rezultatu numer 15, dotycząca wzrostu kompetencji w zakresie nauczania języka obcego, została osiągnięta dla 140 studentów, w tym 132 przedstawicieli specjalności Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim oraz 8 z językiem rosyjskim. Biorąc pod uwagę drugą część rezultatu numer 15 odnoszącą się do nabycia kompetencji wykorzystywania technologii ICT w procesie edukacyjnym, można uznać, iż łącznie **rezultat 15 zrealizowano dla 218 osób** (78,4% studentów objętych analizą).

Rezultat 16.

Wzrost kompetencji kadry dydaktycznej w zakresie nowoczesnych rozwiązań metodycznych w pracy z dziećmi

Ocena poziomu kompetencji w zakresie nowoczesnych rozwiązań metodycznych dokonywana była przez wykładowców biorących udział w szkoleniach wyjazdowych. Z uzyskanych danych wynika, że zdecydowana większość uczestników spotkań (59) nabyła zarówno wiedzę, jak i umiejętności z tego obszaru. Taka sama część badanych (59) będzie również przekazywała studentom uzyskaną wiedzę i umiejętności na prowadzonych przez siebie zajęciach. Okazuje się, że przed udziałem

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

w szkoleniach przedstawiciele kadry akademickiej posiadali kompetencje w zakresie nowoczesnych rozwiązań metodycznych w pracy z dziećmi na poziomie 5,05, zaś na zakończenie szkoleń – 6,75. Jednostkowa analiza uzyskanych wyników pozwala stwierdzić, że wzrost kompetencji w tym zakresie o minimum 10% nastąpił u 54 uczestników. Jednocześnie jest to 20 spośród 22 osób, które wzięły udział w szkoleniach i wypełniły kwestionariusze¹⁴. Na tej podstawie można uznać, iż **rezultat numer 16 dotychczas został osiągnięty dla 20 wykładowców uczestniczących w spotkaniach zagranicznych, w tym 16 kobiet i 4 mężczyzn.**

Rezultat 17.

Wzrost umiejętności wykorzystania technik multimedialnych

Rezultat numer 17 odnosił się zarówno do studentów, jak i kadry akademickiej objętej wsparciem. W przypadku studentów zmiany poziomu kompetencji w zakresie wykorzystania technik multimedialnych weryfikowane były na podstawie różnic odnotowanych w następujących obszarach:

- ogólna umiejętność wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych w nauczaniu dzieci;
- przygotowanie do wykorzystywania na lekcjach poszczególnych narzędzi z obszaru ICT (komputer, projektor multimedialny, cyfrowy aparat fotograficzny, cyfrowa kamera video, nagrywarka DVD, tablica interaktywna, platforma zdalnego nauczania);
- umiejętności w zakresie: tworzenia prezentacji multimedialnych, montażu materiału filmowego, przygotowywania zajęć e-learningowych, przygotowywania podcastów oraz publikowania materiałów w sieci.

Na podstawie uzyskanych wyników można wnioskować, iż 225 studentów poszerzyło swoje umiejętności w zakresie wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych w nauczaniu dzieci. W opisie do rezultatu nr 15 dodatkowo wskazano, w jakim stopniu wykorzystują poszczególne narzędzia ICT.

Studenci oceniali również poziom swoich kompetencji w zakresie wykorzystywania w praktyce konkretnych narzędzi multimedialnych. Na podstawie uzyskanych danych można wnioskować, iż 212 osób powiększyło poziom swoich umiejętności w obszarze publikowania materiałów w sieci. Znaczna część uczestników projektu poszerzyła również swoje kompetencje związane z nagrywaniem podcastów (208) oraz montażem materiału filmowego (205 osób). Z kolei umiejętność przygotowywania zajęć e-learningowych oraz tworzenia prezentacji multimedialnych zwiększyło odpowiednio 204 oraz 201 studentów.

Rezultat 17, jak wspomiano wcześniej, weryfikowano również wśród wykładowców. Uzyskane dane pozwalają stwierdzić, iż 44 uczestników szkoleń poszerzyło swoją wiedzę na temat

¹⁴ Liczba uczestników szkoleń nie jest równa liczbie osób, które brały udział w szkoleniach. Niektóre z osób brały udział w kilku szkoleniach – wówczas traktowane są jako oddzielni uczestnicy (po każdym szkoleniu wypełniali oddzielny kwestionariusz).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

możliwości wykorzystywania nowoczesnych technologii podczas zajęć, a 47 zwiększyło poziom swoich umiejętności w tym obszarze. Ponadto 54 uczestników zadeklarowało, że będzie przekazywało zdobytą wiedzę i umiejętności studentom na zajęciach. Jednostkowa analiza udzielonych odpowiedzi pozwala uznać, iż 46 uczestników poszerzyło swoje kompetencje w obszarze stosowania nowoczesnych technologii o minimum 10%. Jednocześnie jest to 21 osób spośród objętych wsparciem w postaci szkoleń.

Analiza uzyskanych wyników pozwala uznać, iż **rezultat numer 17 został zrealizowany dla 218 studentów** (78,4% objętych analizą). Wzrost umiejętności wykorzystywania nowoczesnych technologii odnotowano u 128 osób ze specjalności Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim, u 82 z terapią pedagogiczną oraz u 8 z językiem rosyjskim. **W przypadku kadry akademickiej rezultat ten został zrealizowany dla 21 osób** (w tym 17 kobiet i 4 mężczyzn).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

4.3. BADANIE ZADOWOLENIA STUDENTÓW

W tej części raportu przedstawiono dane uzyskane w ramach badania zadowolenia zrealizowanego wśród studentów wszystkich specjalności. Wyniki zaprezentowano dla każdej specjalności z uwzględnieniem poszczególnych edycji (porównując dane uzyskane w ramach każdego pomiaru). Opis wyników skonstruowany jest w następującej kolejności:

- Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna z nauczaniem języka angielskiego, edycja I;
- Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna z nauczaniem języka angielskiego, edycja II;
- Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna z terapią pedagogiczną, edycja I;
- Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna z terapią pedagogiczną, edycja II;
- Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna z nauczaniem języka rosyjskiego.

Opis wyników dla poszczególnych semestrów przedstawia pomiary zrealizowane za pomocą ankiety on-line, za pomocą których mierzono zadowolenie z zajęć, nabycie wiedzy i umiejętności w obszarach kluczowych dla danej specjalności, ocenę współpracy z wykładowcami, korzystanie z platformy on-line. Następnie opisano wyniki wywiadów indywidualnych ze studentami, przeprowadzanych na zakończenie trzeciego roku studiów w ramach każdej specjalności. Uczestnicy rozmów wypowiedzieli się na temat zadowolenia ze studiów, stopnia spełnienia ich oczekiwań, chęci polecenia, odbytych zajęć i ich przydatności, oceny praktyk oraz przyszłych planów edukacyjnych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

4.3.1. EDUKACJA WCZESNOSZKOLNA I PRZEDSZKOLNA Z JĘZYKIEM ANGIELSKIM – EDYCJA I

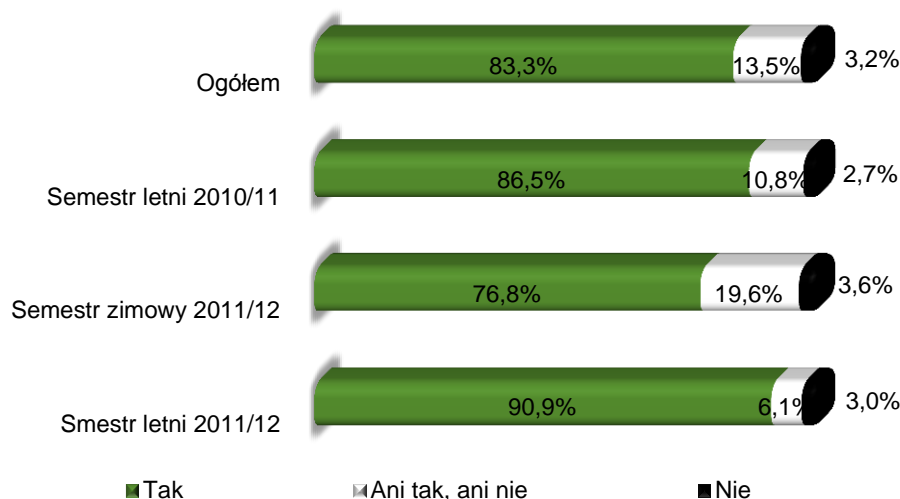
WYNIKI KWESTIONARIUSZY ANKIET

W ramach I edycji specjalności Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim badano zadowolenie studentów trzykrotnie:

- W semestrze letnim 2010/2011 (na zakończenie drugiego roku studiów) – w pomiarze wzięło udział 37 osób;
- W semestrze zimowym 2011/2012 (połowa trzeciego roku studiów) – w pomiarze wzięło udział 57 osób;
- W semestrze letnim 2011/2012 (zakończenie trzeciego roku studiów) – w pomiarze wzięły udział 33 osoby.

Studentów zapytano, czy są zadowoleni z zajęć, na które uczęszczali w danym semestrze. Uzyskane odpowiedzi prezentuje Wykres 1.

Wykres 1. Czy jest Pan/i zadowolony/a z zajęć, na które Pan/i uczęszczał/a w tym semestrze studiów? – EWiP z językiem angielskim, edycja I

Źródło: Opracowanie własne

Jak pokazały wyniki wszystkich przeprowadzonych pomiarów, w toku I edycji EWiP z językiem angielskim 83,3% respondentów wyraziło zadowolenie z udziału w zajęciach, 13,5% stanowiły odpowiedzi „ani tak, ani nie”, zaś 3,2% wskazań dotyczyło niezadowolenia ze studiów. Najwyżej oceniono zajęcia odbywające się w semestrze letnim 2011/2012, (90,9% odpowiedzi pozytywnych). Najniższy odsetek zadowolonych studentów odnotowano na zakończenie semestru zimowego

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

2011/2012. Nieliczne wypowiedzi (4 opinie) uzasadniające brak satysfakcji z zajęć wskazują na to, iż przyczyną niezadowolenia była zbyt mała ilość ćwiczeń praktycznych, zajęcia były niekiedy mało interesujące i realizowane według nie zawsze jasnych zasad. Zgłoszono również zastrzeżenie do systemu końcowych klasyfikacji studentów. Zdaniem jednego ze słuchaczy zrealizowano zbyt mało tematów z języka angielskiego, w tym „zajęć z gramatyki praktycznej języka angielskiego, fonetyki i fonologii”.

Studenci oceniali też, które zajęcia ich zdaniem były najbardziej interesujące bądź przydatne w kontekście przyszłej pracy pedagoga edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej z nauczaniem języka angielskiego. Wyniki pokazuje Tabela 9.

Tabela 9. Najbardziej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z językiem angielskim, edycja I

Semestr	Zajęcia	Liczba wskazań
Letni 2010/2011	Metodyka początkowej nauki języka angielskiego	21
	Metodyka nauczania matematyki w klasach początkowych	7
	Edukacja plastyczna z metodyką w klasach początkowych	6
	Metodyka zintegrowanych zajęć dydaktyczno-wychowawczych w przedszkolu	6
Zimowy 2011/2012	Metodyka początkowej nauki języka angielskiego	41
	Literatura dla dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym wieku szkolnym	16
	Logopedia – diagnoza i terapia dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym wieku szkolnym	13
Letni 2011/2012	Gramatyka praktyczna języka angielskiego	11
	Emisja głosu	10
	Metodyka początkowej nauki języka angielskiego	6

Źródło: Opracowanie własne

Wyniki uzyskane w ramach badania wskazują, że przedmiotem najbardziej interesującym i przydatnym w kontekście przyszłej pracy nauczyciela była Metodyka początkowej nauki języka angielskiego (łącznie 68 wskazań w ramach wszystkich trzech pomiarów). W drugim semestrze szczególnie interesującymi przedmiotami były Literatura dla dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym wieku szkolnym (16 wskazań) oraz Logopedia (13 wskazań). W ostatnim semestrze studiów za ważny przedmiot studenci uznali Gramatykę praktyczną języka angielskiego (11 wskazań) oraz Emisję głosu (10 odpowiedzi).

Jednocześnie uczestnicy badania mieli okazję wskazać, które zajęcia realizowane w ramach danego semestru studiów ich zdaniem były najmniej przydatne w kontekście przyszłej pracy. Wyniki zostały pokazane w Tabeli 10.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Tabela 10. Najmniej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z językiem angielskim, edycja I

Semestr	Zajęcia	Liczba wskazań
Letni 2010/2011	Etyka zawodowa	13
	Wychowanie fizyczne	6
	Gramatyka praktyczna języka angielskiego	4
Zimowy 2011/2012	Wiedza o krajach anglojęzycznych	26
	Edukacja zdrowotna	7
	Literatura angielska i amerykańska dla dzieci	7
Letni 2011/2012	Literatura angielska i amerykańska dla dzieci	7
	Emisja głosu	4
	Metodyka pracy korekcyjno-kompensacyjnej i dynamizującej rozwój	3
	Nauka o języku	3

Źródło: Opracowanie własne

Spośród przedmiotów mniej przydatnych w pracy nauczyciela w pierwszym pomiarze najczęściej wskazywano na Etykę zawodową (13 odpowiedzi). W czasie przedostatniego semestru studiów popularnością nie cieszył się przedmiot Wiedza o krajach anglojęzycznych (26 odpowiedzi). W ostatnim okresie nauki za najmniej przydatny temat uznano Literaturę angielską i amerykańską dla dzieci i młodzieży.

Osoby biorące udział w badaniu w ramach poszczególnych semestrów oceniały¹⁵ ogólną jakość realizowanych zajęć. Średnia wartość z trzech pomiarów wyniosła 4,7. Noty wystawione w poszczególnych okresach nie różniły się znacznie. Najwyżej oceniono zajęcia realizowane w ostatnim semestrze studiów (średnia 4,8), nieco niżej zajęcia realizowane w semestrze letnim 2010/2011 (4,7), zaś najniżej zajęcia przeprowadzane w semestrze zimowym 2011/2012.

Studenci I edycji EWiP z językiem angielskim poszerzyli swoją wiedzę i umiejętności z zakresu nauczania dzieci w przedszkolu i w klasach I-III, o czym świadczy 87,4% pozytywnych odpowiedzi na tak zadane pytanie. Jednocześnie 89,0% ankietowanych przyznało, że w trakcie studiów zwiększyli swoje kompetencje w zakresie nauczania dzieci języka angielskiego. Udział w zajęciach umożliwił też większości respondentów (57,4%) rozwój wiedzy z zakresu nowoczesnych technologii informacyjnych.

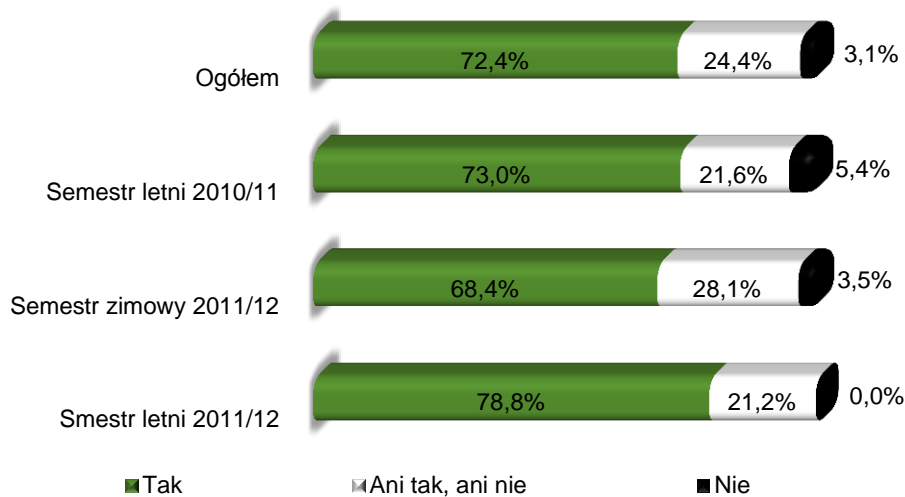
Kolejnym aspektem ocenianym przez studentów była współpraca z wykładowcami (Wykres 2). Niemal ¾ studentów (72,4%) oceniło ją pozytywnie. Niespełna co czwarty pytany (24,4%) nie ustosunkował się jednoznacznie do tego aspektu. Odpowiedzi negatywne były nieliczne (wyraziło je 4 studentów) i wystąpiły tylko w pierwszym i drugim pomiarze. Odnosiły się do niewystarczającego zaangażowania niektórych wykładowców we współpracę ze studentami, niedostatecznego wyczerpania tematu zajęć oraz nie zawsze sprawiedliwego traktowania studentów. Najwyższy poziom zadowolenia ze współpracy z wykładowcami (78,8%) odnotowano w semestrze letnim 2011/2012.

¹⁵ Oceny wystawiano na skali od 1 do 7, gdzie 1 oznaczało bardzo niską jakość, a 7 – bardzo wysoką jakość.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

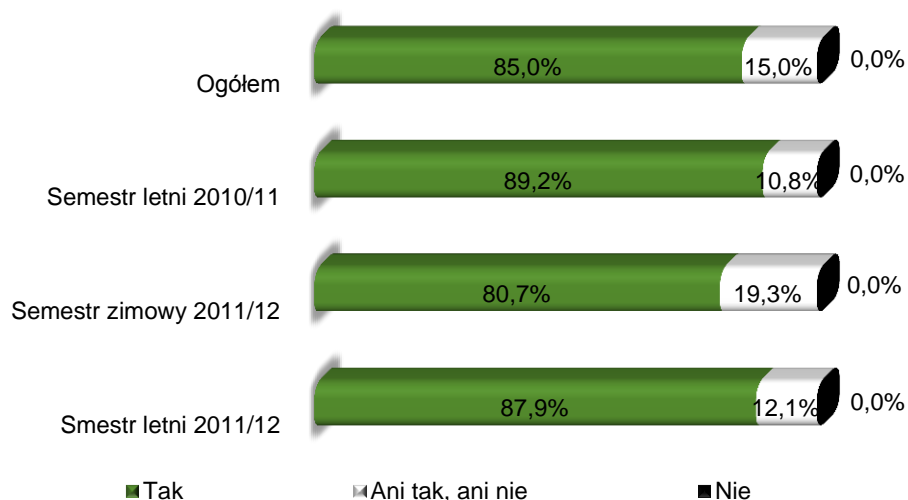
Wykres 2. Czy jest Pan/i zadowolony/a ze współpracy z wykładowcami, którzy prowadzili zajęcia w tym semestrze? – EWiP z językiem angielskim, edycja I

Źródło: Opracowanie własne

W opinii 85,0% studentów biorących udział w badaniu zadowolenia wykładowcy przekazywali wiedzę w sposób zrozumiały (Wykres 3). Najwyżej pod tym względem oceniono prowadzących zajęcia w semestrze letnim 2010/2011 (89,2% pozytywnych wskazań), relatywnie najniżej – wykładowców w semestrze zimowym 2011/2012 (80,7% usatysfakcjonowanych). Należy przy tym zauważyć, że nie wystąpiły odpowiedzi wskazujące na niezrozumiały przekaz ze strony wykładowców.

Wykres 3. Czy wykładowcy przekazywali wiedzę w sposób zrozumiały? – EWiP z językiem angielskim, edycja I

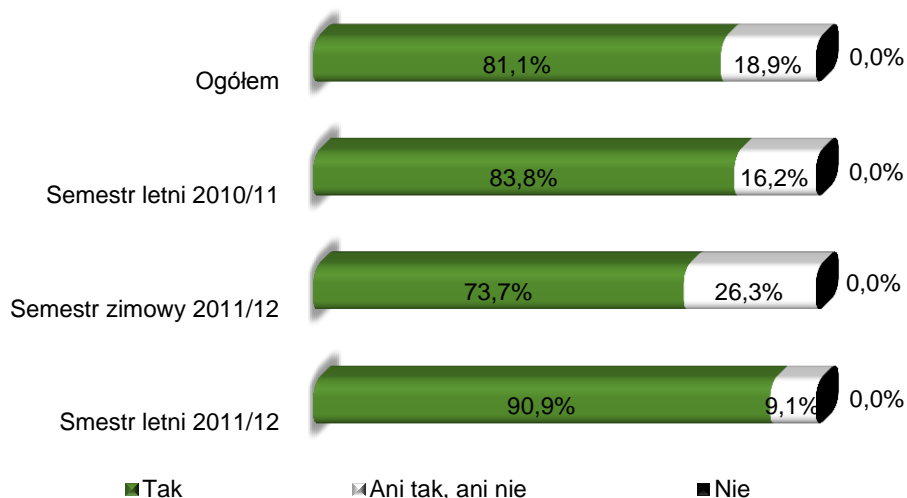
Źródło: opracowanie własne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Ostatnia z ocenianych kwestii we współpracy z wykładowcami dotyczyła czytelności wymagań formułowanych względem studentów (Wykres 4). Jak pokazały wyniki, 81,1% ankietowanych było zadowolonych z tego aspektu. Największy odsetek usatysfakcjonowanych jasnym sformułowaniem wymagań (90,9%) odnotowano w ostatnim semestrze studiów (semestr letni 2011/12), zaś najniższy (73,7%) w semestrze zimowym 2011/2012.

Wykres 4. Czy wymagania wobec studentów były jasno sprecyzowane? – EWiP z językiem angielskim, edycja I

Źródło: Opracowanie własne

Z platformy e-learningowej w trakcie studiów skorzystała niespełna 1/3 badanych, przy czym aktywność w tym zakresie zmieniała natężenie w poszczególnych semestrach. W pierwszym obejmowała 13,5% ankietowanych, w drugim – 10,5%, w trzecim aż 81,5% studentów uczestniczących w pomiarze. Przejrzystość i łatwość poruszania się po platformie e-learningowej na skali od 1 do 7¹⁶ została oceniona przez użytkowników w ramach wszystkich pomiarów na poziomie 5,5. Najwyżej oceniono ją w semestrze letnim 2011/2012 – na poziomie 5,8, najniżej w semestrze letnim 2010/11 – na poziomie 4,0.

Uczestnicy badania zadowolenia mieli możliwość zgłoszenia uwag i spostrzeżeń związanych z udziałem w projekcie. W trakcie I edycji EWiP z językiem angielskim tego rodzaju kwestie wymieniło 17,6% ankietowanych. Odnosiły się one do:

- Zbyt małej ilości zajęć z języka angielskiego – postulowano częstsze zajęcia z gramatyki języka angielskiego oraz kształcenia sprawności językowych (np. 2 razy w tygodniu) kosztem zmniejszenia wymiaru zajęć uważanych za mniej przydatne (takich, jak wiedza o krajach anglojęzycznych, filozofia, psychologia); proponowano również, by zajęcia z emisji głosu realizować na I roku studiów w większym wymiarze godzin;

¹⁶ Gdzie 1 oznaczało bardzo niską, a 7 – bardzo wysoką funkcjonalność platformy.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

- Potrzeby odbywania większej ilości ćwiczeń praktycznych z języka angielskiego oraz zwiększenia wymiaru praktyk śródrocznych;
- Potrzeby większej ilości zajęć praktycznych, przygotowujących do pracy i komunikacji z dziećmi, np. do pracy z dzieckiem zdolnym oraz z deficytami, uczących rozwiązywania konfliktów w grupie, karania i nagradzania, budowania autorytetu, kształtowania pożądanых zachowań u nauczycieli;
- Konieczności położenia nacisku na aspekt podejścia studentów do zawodu nauczyciela – uświadomienia, z jaką odpowiedzialnością wiąże się wykonywanie tej pracy;
- Potrzeby optymalizacji tempa przekazywania wiedzy studentom.

WYNIKI WYWIADÓW INDYWIDUALNYCH

W wywiadach indywidualnych przeprowadzonych na zakończenie I edycji studiów reprezentanci specjalności z językiem angielskim wyrazili zadowolenie z udziału w studiach, podkreślając niewątpliwą wartość jakim jest połączenie studiów pedagogicznych z możliwością nauki języka angielskiego. Dzięki temu studenci mogli podnieść swoją znajomość języka obcego (chwalono poziom zajęć językowych). Wskazywano także na satysfakcjonujący poziom merytoryczny zajęć, miłą atmosferę, ciekawe zajęcia, zdobycie umiejętności pracy przy użyciu nowoczesnych technologii (np. tablica interaktywna). Cennym doświadczeniem było odbycie praktyk. Studia pozwoliły na zdobycie wiedzy i umiejętności na satysfakcjonującym poziomie. Jedyne mankamenty, na jakie wskazywano, to zbyt dużo teorii w stosunku do praktyki, a także nie zawsze odpowiednia kolejność realizacji poszczególnych przedmiotów (nie sprecyzowano jednak, o jakie zajęcia chodziło). Utrudnieniem wspomnianym przez jedną osobę była także zmiana lektorów prowadzących zajęcia językowe w każdym semestrze, a co za tym idzie – coroczna modyfikacja wymagań względem studentów.

Studia spełniły oczekiwania respondentów biorących udział w wywiadach. Uczestnicy wywiadów wskazywali na to, że specjalność jest zgodna z ich preferencjami i zainteresowaniami, ponieważ umożliwia połączenie pracy pedagoga z nauczaniem języka angielskiego. Część osób potraktowała studia jako uzupełnienie zainteresowań, dostrzegała też możliwość utworzenia własnej działalności w przyszłości dzięki dotacjom unijnym i uzyskanym uprawnieniom.

Studenci zapytani o to, czy – w przypadku gdyby jeszcze raz stanęli przed wyborem – po raz drugi zdecydowaliby się na studia na tej specjalności, w większości odpowiedzieli twierdząco. Niektórzy bardziej skłaniali się ku pedagogice lub filologii angielskiej, a także wyrażali chęć pogłębienia dodatkowych zainteresowań, np. z obszaru ekonomii czy administracji.

Wszyscy studenci poleciliby studia o specjalności Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna z nauczaniem języka angielskiego swoim znajomym/kolegom zainteresowanym podobną tematyką. Chęć rekomendacji uzasadniano konstrukcją specjalności (kierunek „2 w 1”) – połączenie pedagogiki z językiem angielskim daje możliwość pracy zarówno jako nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej, jak i nauczyciel języka angielskiego, tym samym zwiększa szanse przyszłych

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

pedagogów na rynku pracy. Jest to również ciekawe połączenie ze względu na skupienie się na nauczaniu najmłodszych dzieci. Ponadto studia umożliwiają poszerzenie zainteresowań, wzbogacenie wiedzy i nabycie praktyki niezbędnej w pracy z dziećmi.

Studenci proszeni byli także o ocenę całościową zajęć prowadzonych w ramach studiów. Wypowiedzi uczestników wywiadów wskazują na ogólne zadowolenie. Kilka opinii dotyczyło potrzeby zwiększenia liczby godzin z niektórymi przedmiotami, aby uzyskać czas na przerobienie całości materiału w odpowiednim tempie (ćwiczenia, język angielski, gramatyka, fonetyka, metodyki nauczania, emisja głosu, logopedia). Różnie była natomiast oceniana praca wykładowców. Niektórzy byli chwaleni za przyjazne, pomocne podejście oraz przygotowanie merytoryczne, w przypadku innych sygnalizowano niedostateczne zaangażowanie w przygotowanie i prowadzenie zajęć.

W wymiarze całych studiów najbardziej przydatna okazała się metodyka nauczania języka angielskiego, jako zajęcia ciekawie prowadzone, wymagające zaangażowania ze strony studentów, a jednocześnie przydatne w późniejszej pracy nauczyciela. Jako równie użyteczne wskazywano także metodyki prowadzenia innych przedmiotów oraz wszelkie zajęcia praktyczne, przygotowujące do wykonywania zawodu. Doceniono zajęcia z metodologii badań pedagogicznych, ponieważ treści przekazywane na nich ułatwiły napisanie pracy licencjackiej. Za najmniej przydatne uznano przedmioty czysto teoretyczne i ogólne, takie jak filozofia, wykłady z psychologii, historia myśli pedagogicznej, etyka zawodowa.

Studenci mieli także okazję wypowiedzieć się na temat praktyk. Opinie w tym zakresie były bardzo pozytywne – chwalono możliwość zdobycia doświadczenia w pracy z dziećmi, wsparcie doświadczonych pedagogów i cenne porady. Doceniono kontakt z opiekunem praktyk. Organizacja praktyk została pozytywnie oceniona – wskazano, iż tematy zajęć były przekazywane odpowiednio wcześniej, co umożliwiło przygotowanie się do prowadzenia lekcji, po zajęciach natomiast omawiano je z opiekunem. Pojawiły się głosy, iż warto by było poszerzyć wymiar czasowy praktyk, aby było więcej czasu na hospitację i prowadzenie zajęć, lepiej dopasować godziny praktyk do lekcji dzieci, stworzyć możliwość prowadzenia zajęć na każdym szczeblu nauczania. Warto by było także stworzyć jednolity dzienniczek praktyk, aby wystandaryzować informacje pozyskiwane od studentów.

Pytani o plany edukacyjne na przyszłość respondenci deklarowali kontynuację studiów II stopnia na tej samej specjalności bądź zbliżonym kierunku (np. psychopedagogika).

Wśród uwag na temat studiów po raz kolejny zasygnalizowano potrzebę wprowadzenia większej ilości przedmiotów pokazujących, jak pracować z dziećmi trudnymi i budować autorytet nauczyciela.

PODSUMOWANIE

Podsumowując wyniki badania zadowolenia przeprowadzonego wśród uczestników I edycji specjalności Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna z językiem angielskim pokazały, że zdecydowana większość studentów jest zadowolona z odbytych studiów, pozytywnie ocenia kadrę prowadzącą zajęcia oraz sam program, a ponadto zdobyła wiedzę i umiejętności przydatne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

w zawodzie nauczyciela oraz zgodne z celami projektu. Porównując oceny wystawiane w poszczególnych semestrach, najwyżej oceniono trzeci semestr, stosunkowo wysokie noty dotyczyły także pierwszego semestru, w którym dokonano pomiarów, najniżej natomiast w każdym z wymienionych aspektów odnoszono się do zajęć realizowanych w semestrze zimowym 2011/2012.

Postulowane zmiany i usprawnienia w ramach I edycji EWiP z językiem angielskim odnosiły się do następujących kwestii:

- Zwiększenie wymiaru godzinowego przedmiotów związanych z nauką języka angielskiego kosztem przedmiotów uznanych przez studentów za mniej użyteczne w pracy nauczyciela;
- Zwiększenie ilości godzin zajęć praktycznych i ćwiczeń, z położeniem nacisku na pracę z dziećmi oraz z grupą (w tym rozwiązywanie konfliktów, budowanie autorytetu nauczyciela);
- Weryfikacja standardów pracy wykładowców;
- Optymalizacja tempa nauczania treści w ramach poszczególnych przedmiotów.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

4.3.2. EDUKACJA WCZESNOSZKOLNA I PRZEDSZKOLNA Z JĘZYKIEM ANGIELSKIM – EDYCJA II

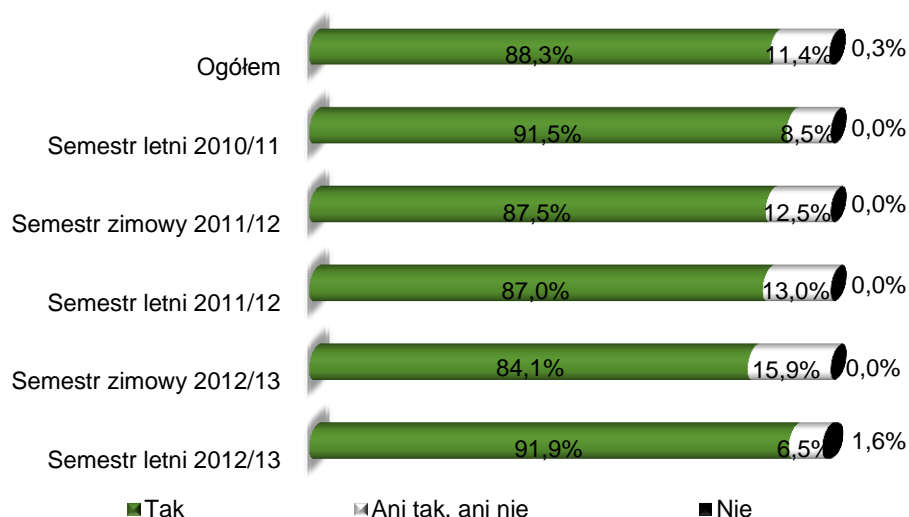
WYNIKI KWESTIONARIUSZY ANKIET

W ramach II edycji specjalności Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim badano zadowolenie studentów pięciokrotnie:

- W semestrze letnim 2010/2011 (zakończenie pierwszego roku studiów) – w pomiarze wzięło udział 71 osób;
- W semestrze zimowym 2011/2012 (po pierwszym semestrze drugiego roku studiów) – w pomiarze wzięło udział 72 osób;
- W semestrze letnim 2011/2012 (zakończenie drugiego roku studiów) – w pomiarze wzięło udział 70 osób;
- W semestrze zimowym 2012/2013 (po pierwszym semestrze trzeciego roku studiów) – w pomiarze wzięło udział 69 osób;
- W semestrze letnim 2012/2013 (zakończenie studiów) – w pomiarze wzięło udział 62 osoby.

Na początku zapytano studentów, czy są zadowoleni z zajęć, na które uczęszczali w danym semestrze. Uzyskane odpowiedzi prezentuje Wykres 5.

Wykres 5. Czy jest Pan/i zadowolony/a z zajęć, na które Pan/i uczęszczał/a w tym semestrze studiów? – EWiP z językiem angielskim, edycja II

Źródło: Opracowanie własne

Wyniki pokazały, że poziom zadowolenia wśród studentów II edycji specjalności EWiP z językiem angielskim był wysoki – obejmował 88,3% uczestników wszystkich pomiarów. Najwyższy

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

odsetek osób usatysfakcjonowanych zajęciami odnotowano po pierwszym i ostatnim semestrze studiów – stanowili oni w obu przypadkach przeszło 90,0% uczestników badania. Relatywnie najmniejszy odsetek respondentów (84,1%) deklarował zadowolenie z zajęć realizowanych w semestrze zimowym 2012/2013. Odsetek osób niezadowolonych w skali całych studiów był bardzo niski i wyniósł 0,3%. Zastrzeżenie dotyczyło pracy przydatności zajęć realizowanych w ostatnim semestrze studiów w zawodzie nauczyciela.

Zajęcia najmniej i najbardziej przydatne według studentów II edycji specjalności EWiP z językiem angielskim pokazuje Tabela 11.

Tabela 11. Najbardziej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z językiem angielskim, edycja II

Semestr	Zajęcia	Liczba wskazań
Letni 2010/2011	Pedagogika przedszkolna	50
	Pedagogika wczesnoszkolna	43
	Fonetyka i fonologia języka angielskiego	17
	Kształcenie sprawności językowych	17
Zimowy 2011/2012	Fonetyka i fonologia języka angielskiego	25
	Gramatyka praktyczna języka angielskiego	15
	Metodyka edukacji polonistycznej w klasach początkowych	14
Letni 2011/2012	Metodyka nauczania języka angielskiego	54
	Metodyka nauczania matematyki	14
	Metodyka edukacji plastycznej	10
	Gramatyka praktyczna języka angielskiego	10
Zimowy 2012/2013	Metodyka nauczania języka angielskiego	49
	Logopedia – diagnoza i terapia dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym wieku szkolnym	19
	Literatura dla dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym wieku szkolnym	12
Letni 2012/2013	Literatura angielska i amerykańska dla dzieci	29
	Emisja głosu	20
	Nauka o języku	14

Źródło: Opracowanie własne

Jak pokazały wyniki, na pierwszym roku studiów najważniejszymi przedmiotami były pedagogika przedszkolna (50 wskazań) i pedagogika wczesnoszkolna (43 wskazania). Na drugim roku studiów doceniono przede wszystkim zajęcia powiązane z nauczaniem języka angielskiego – metodykę nauczania tego języka, gramatykę praktyczną, fonetykę i fonologię. Duże znaczenie dla studentów miały także poszczególne metodyki, zwłaszcza metodyka nauczania matematyki, języka polskiego oraz plastyki.

W dalszej kolejności studenci wskazywali na te przedmioty, które ich zdaniem były najmniej użyteczne czy też mało interesujące (Tabela 12). Za takie uznano na pierwszym roku studiów przedmioty ogólnoteoretyczne (filozofia, socjologia, psychologia), na drugim roku – teoretyczne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

podstawy kształcenia, metodykę edukacji muzycznej (zaznaczano, że poziom wiedzy teoretycznej prezentowanej na zajęciach był nieadekwatny w stosunku do praktycznych zagadnień przerabianych z dziećmi na lekcjach). W kolejnych semestrach najmniej interesujące czy użyteczne przedmioty to Etyka zawodowa (17 wskazań), Wiedza o krajach anglojęzycznych (18) i Współczesna edukacja językowa (16 odpowiedzi).

Tabela 12. Najmniej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z językiem angielskim, edycja II

Semestr	Zajęcia	Liczba wskazań
Letni 2010/2011	Wprowadzenie do filozofii	17
	Socjologia edukacji	12
	Pedagogika społeczna	9
Zimowy 2011/2012	Teoretyczne podstawy kształcenia	16
	Metodyka edukacji muzycznej	11
	Wychowanie fizyczne	9
Letni 2011/2012	Etyka zawodowa	17
	Media w edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej	7
	Metodyka zajęć zintegrowanych	6
	Wychowanie fizyczne	6
Zimowy 2012/2013	Wiedza o krajach anglojęzycznych	18
	Gramatyka języka angielskiego	6
	Edukacja zdrowotna w przedszkolu i w klasach I-III	6
Letni 2012/2013	Współczesna edukacja językowa	16
	Literatura angielska dla dzieci i młodzieży	8
	Higiena i ergonomia pracy	7

Źródło: Opracowanie własne

Osoby biorące udział w badaniu w ramach poszczególnych semestrów oceniali¹⁷ ogólną jakość realizowanych zajęć. Średnia w wymiarze całych studiów wyniosła 4,7. Najwyżej oceniono zajęcia prowadzone w ostatnim semestrze (średnia 5,1), niewiele niższe oceny uzyskano w piątym i czwartym semestrze (odpowiednio 4,9 oraz 4,8). Nieco niższe noty padły w odniesieniu do zajęć na pierwszym roku (średnia 4,5), najniższe zaś – w odniesieniu do trzeciego semestru studiów (semestr zimowy 2011/2012 – średnia 4,3).

Dzięki udziałowi w projekcie w swojej opinii studenci poszerzyli wiedzę i umiejętności z zakresu nauczania dzieci w przedszkolu i w klasach I-III (łącznie 89,2% badanych). Rozwinęli także kompetencje w zakresie nauczania języka angielskiego (74,4% odpowiedzi). Udział w zajęciach realizowanych w ramach studiów pozwolił na rozwinięcie kompetencji z zakresu wykorzystywania nowoczesnych technologii informacyjnych w procesie nauczania według niemal połowy badanych (49,7%).

¹⁷ Oceny wystawiano na skali od 1 do 7, gdzie 1 oznaczało bardzo niską, a 7 – bardzo wysoką jakość.

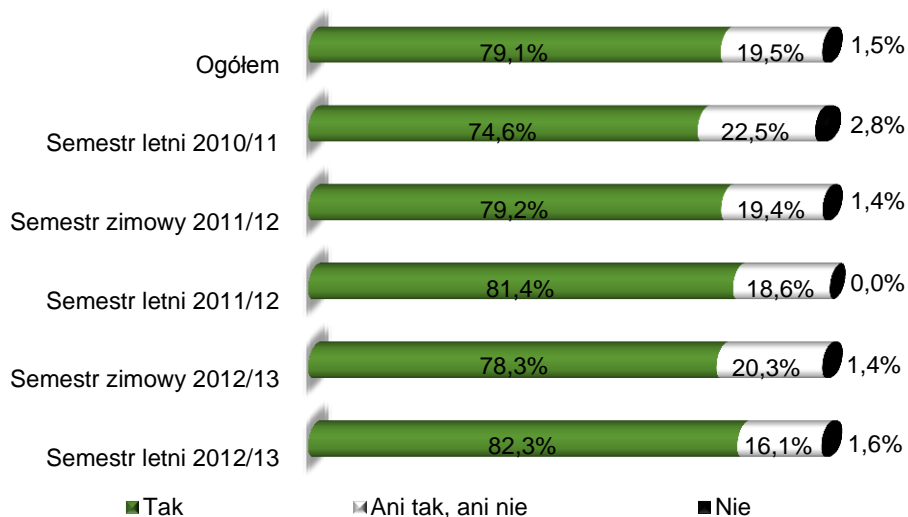

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

W ramach II edycji zajęć zadowolenie ze współpracy z wykładowcami (Wykres 6) było stosunkowo wysokie – obejmowało 79,1% uczestników pomiarów, a jego poziom systematycznie rósł wraz z każdym kolejnym semestrem – od 74,6% w semestrze letnim 2010/2011 do 82,3% w semestrze letnim 2012/2013. W ramach poszczególnych pomiarów pojawiło się też kilka (łącznie 5) odpowiedzi wskazujących na niską ocenę współpracy z wykładowcami. Zgłoszono, że informacje podawane przez prowadzących nie zawsze były wiarygodne i nie omawiano najważniejszych zagadnień. W ostatnim semestrze studiów z kolei zgłoszono trudności z uzyskaniem wpisów i ocen w systemie on-line.

Wykres 6. Czy jest Pan/i zadowolony/a ze współpracy z wykładowcami, którzy prowadzili zajęcia w tym semestrze? – EWiP z językiem angielskim, edycja II

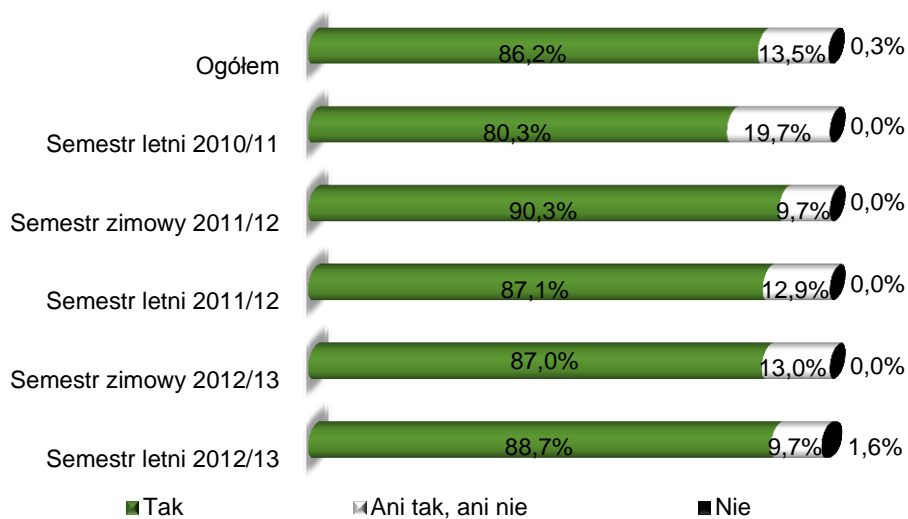
Źródło: Opracowanie własne

Kolejna kwestia brana pod uwagę to sposób przekazywania wiedzy przez wykładowców (Wykres 7). Zrozumiałość przekazywanych treści została najwyżej oceniona w semestrze zimowym 2011/2012 (90,3% zadowolonych z tego aspektu), najniżej zaś w semestrze letnim 2010/2011 (odsetek usatysfakcjonowanych wyniósł 80,3%). Ogółem zadowolenie z tego obszaru obejmowało łącznie 86,2% uczestników pomiarów. W ramach wszystkich badań pojawiły się dwie wypowiedzi negatywne, przy czym nie wskazywały na konkretną przyczynę niezadowolenia.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

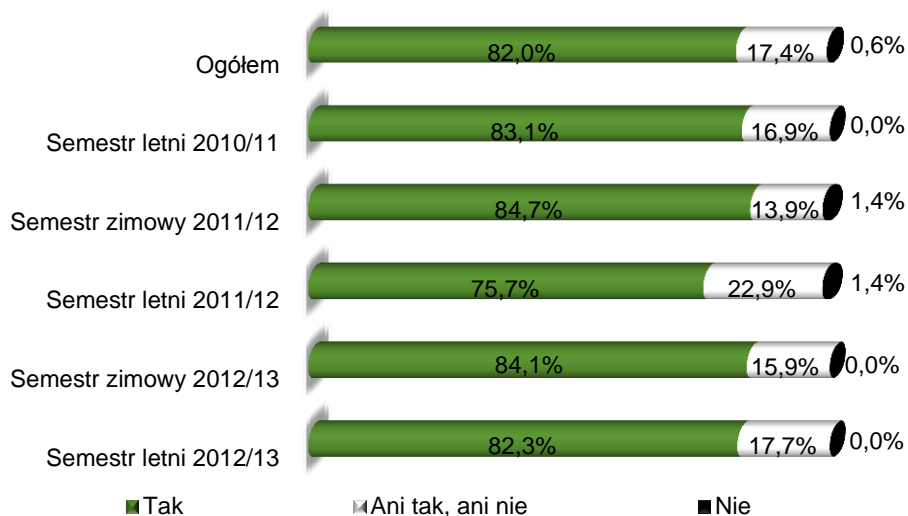
Wykres 7. Czy wykładowcy przekazywali wiedzę w sposób zrozumiały? – EWiP z językiem angielskim, edycja II

Źródło: Opracowanie własne

Ostatnim z aspektów współpracy była ocena jasności wymagań przedstawianych studentom w ramach poszczególnych przedmiotów (Wykres 8). Ogółem 82,0% uczestników badań oceniło tę kwestię pozytywnie. Najniższy poziom zadowolenia z tego aspektu przypadł na semestr letni 2011/2012 (75,7% pozytywnych opinii), zaś najwyższy – na semestr zimowy 2012/2013 (84,1% usatysfakcjonowanych respondentów).

Wykres 8. Czy wymagania wobec studentów były jasno sprecyzowane? – EWiP z językiem angielskim, edycja II

Źródło: Opracowanie własne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Z platformy e-learningowej w II edycji studiów korzystano znacznie częściej niż w ramach I edycji. Łącznie 67,2% uczestników badania zadeklarowało, że miało kontakt z systemem on-line. W ramach poszczególnych semestrów aktywność studentów w tym zakresie obejmowała:

- Semestr letni 2010/2011 – 84,5%
- Semestr zimowy 2011/2012 – 18,1%
- Semestr letni 2011/2012 – 84,3%
- Semestr zimowy 2012/2013 – 60,9%
- Semestr letni 2012/2013 – 91,9%

Wyniki pokazują, że natężenie korzystania z platformy e-learningowej zmieniało się w całym toku studiów, przy czym najniższe (18,1%) odnotowano w semestrze zimowym 2011/2012, zaś najwyższą (91,9%) w semestrze letnim 2012/2013. Przejrzystość i łatwość poruszania się po niej w wymiarze całych studiów oceniono na poziomie 5,2¹⁸, przy czym noty rosły systematycznie od poziomu 4,7 w semestrze letnim 2010/2011 do poziomu 5,5 w ostatnim semestrze studiów.

Dodatkowe uwagi na temat udziału w projekcie zgłosiło 9,6% uczestników badania. Dotyczyły one następujących kwestii:

- Organizacja studiów:
 - postulowano równomierne rozłożenie zajęć w czasie – tak, aby studenci nie byli obciążeni zbyt dużą liczbą zajęć w ciągu dnia, ponieważ taka organizacja planu utrudnia przyswajanie materiału; utrudnieniem dla studentów okazało się też planowanie zajęć w tygodniach parzystych i nieparzystych, długie kolejki do dziekanatu;
 - proponowano wcześniejsze przekazywanie informacji studentom o ważnych dla nich wydarzeniach, kwestiach związanych ze studiami;
 - sygnalizowano potrzebę podania jasnej i precyzyjnej informacji dotyczącej praktyki ciągłej – zdarzało się, iż studenci podczas pierwszego kontaktu z dyrektorem szkoły w której chcieli odbywać praktyki nie potrafili sprecyzować, jakich dokumentów potrzebowali, nie znali także dokładnego wymiaru praktyk.
- Program zajęć:
 - proponowano zwiększenie wymiaru ćwiczeń oraz praktyk w szkołach kosztem zmniejszenia ilości teorii; pojawiła się sugestia, iż efektywność zajęć można by zwiększyć umieszczając więcej treści z danego przedmiotu na platformie;
 - zgłaszano, że na niektóre zagadnienia/zajęcia przeznaczona jest zbyt mała liczba godzin, przez co materiał jest przekazywany bardzo szybko i chaotycznie;
 - pojawiły się konkretne sugestie odnośnie do zmian w programie studiów. Przede wszystkim proponowano rezygnację z tematów, które trwają bardzo krótko, poszerzenie zaś wymiaru tych przedmiotów, które umożliwiają gruntowne

¹⁸ Oceny wystawiano na skali od 1 do 7, gdzie 1 oznaczało bardzo niską, a 7 – bardzo wysoką funkcjonalność platformy.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

przygotowanie do przyszłej pracy z dziećmi. Przykładowo: postulowano rezygnację z etyki zawodowej, zmniejszenie wymiaru zajęć z przedmiotu gramatyka praktyczna języka angielskiego, zwiększenie zaś liczby godzin metodyki nauczania języka angielskiego, fonetyki i fonologii oraz innych dotyczących języka angielskiego;

- ponadto proponowano poszerzenie programu studiów o:
 - ✓ Organizację konferencji dla studentów,
 - ✓ Spotkania (wykłady) w ramach wymiany międzynarodowej,
 - ✓ Dodatkowe kursy, np. szkolenia dotyczące założenia własnego przedszkola,
 - ✓ Wprowadzenie metody *cooperative learning* (nauka poprzez pracę w grupie).
- Kadra akademicka:
 - Uwagi odnoszące się do pracy wykładowców wskazywały na niewystarczające, zdaniem słuchaczy, kompetencje, a także nie zawsze odpowiednie podejście do studentów. W stosunku do niektórych prowadzących zgłaszano potrzebę zmiany podejścia do uczniów na bardziej partnerskie.

WYNIKI WYWIADÓW INDYWIDUALNYCH

Na zakończenie II edycji studiów o specjalności Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna z nauczaniem języka angielskiego studenci biorący udział w wywiadach indywidualnych wyrazili duże zadowolenie z udziału w projekcie. Podkreślali, że szczególnym walorem tej specjalności była możliwość poszerzenia znajomości języka angielskiego. Doceniono otrzymanie darmowych podręczników do nauki języka. Chwalono zawartość merytoryczną programu studiów (interesujące zajęcia) – oraz możliwość zdobycia praktyki. Postulowano zwiększenie wymiaru godzinowego przedmiotów uznanych za najbardziej przydatne w przyszłej pracy oraz praktyk zawodowych.

Wszyscy uczestnicy wywiadów deklarowali, że ich oczekiwania związane ze studiami zostały spełnione. Decyzja o wyborze studiów zazwyczaj wynikała z pasji do języka angielskiego i zamiłowania do pracy z dziećmi. W przypadku wyboru kierunku po raz drugi większość ponownie zdecydowałaby na studia o tej samej specjalności. Uzasadniano, że decyzja ta byłaby podyktowana chęcią pracy w wymarzonym zawodzie, pomimo że rynek pracy nie sprzyja osobom o podobnym wykształceniu. Niektórzy respondenci byłiby bardziej zainteresowani kierunkiem pedagogicznym, związanym z psychologią, nauczaniem języka rosyjskiego bądź z terapią pedagogiczną.

O wartości studiów świadczy fakt, że wszyscy uczestnicy wywiadów poleciliby je swoim znajomym zainteresowanym podobną tematyką. Podkreślano, że studia są bogate w cenny wsad merytoryczny, zajęcia są ciekawe, a poziom nauczania jest wysoki. Wskazywano, iż nie ma innej uczelni w regionie, która kształciłaby w podobnym kierunku, jednocześnie chwalono Uniwersytet, uznając, że studia dobrze przygotowują do wykonywania zawodu nauczyciela.

Oceniając poziom zadowolenia z zajęć wskazywano, że choć program studiów w obecnym kształcie nie budzi poważniejszych zastrzeżeń, można by było zrezygnować z niektórych (zwykle krótko trwających) przedmiotów na rzecz zwiększenia liczby godzin zajęć kluczowych dla tego

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

kierunku. Chwalono wykładowców za ich kompetencje (szczególnie, jeśli chodzi o zajęcia z języka angielskiego), przygotowanie do zajęć, gotowość do pomocy, tworzenie przyjaznej atmosfery.

Wybierając najbardziej interesujące zajęcia z punktu widzenia całych studiów potwierdzono wyniki uzyskane w badaniach ankietowych. Jako najbardziej przydatne wskazywano przedmioty związane z językiem angielskim, metodyki nauczania, logopedię itp. Za najmniej użyteczne uznano ogólne przedmioty wprowadzające, takie jak filozofia, socjologia edukacji.

Praktyki odbyte podczas studiów oceniono jako bardzo pomocne. Studenci dużo się nauczyli dzięki nim, przede wszystkim zdobyli umiejętność radzenia sobie z dziećmi. Dobrym rozwiązaniem było prowadzenie praktyk w każdym semestrze. Kilka osób wyraziło niedosyt z powodu według nich zbyt małej liczby godzin tego typu zajęć. Określono je jako „sedno studiów”.

Studenci zapytani o swoje plany edukacyjne na przyszłość w większości deklarowali, że zamierzają kontynuować tę samą specjalność na II stopniu studiów. Kilka osób bardziej skłaniało się ku wyborowi kierunków pokrewnych – specjalności z terapią pedagogiczną czy logopedii.

Zgłaszając uwagi związane ze studiami chwalono pomysł połączenia pedagogiki i języka angielskiego, zakupienia książek dla studentów. Proponowano także organizację spotkań w szkołach i przedszkolach.

PODSUMOWANIE

W ramach II edycji EWiP z językiem angielskim wysoko oceniono poszczególne aspekty realizacji studiów – zawartość merytoryczną, kształtowanie umiejętności przydatnych w pracy nauczyciela, współpracę z wykładowcami. Oczekiwania studentów związane z tym kierunkiem zostały spełnione. Jednocześnie zgłoszono pomysły na wprowadzenie usprawnień, które pozwoliłyby podnieść jakość realizowanych działań. Główne sugestie to:

- weryfikacja programu studiów pod kątem użyteczności poszczególnych przedmiotów w przyszłej pracy nauczyciela;
- zwiększenie wymiaru godzin poświęconych na naukę w praktyce (ćwiczenia, praktyki zawodowe);
- potrzeba lepszej organizacji studiów, przekazywania studentom wszelkich informacji związanych ze studiami z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym (np. odwoływanie zajęć, zasady formalne związane z praktyką zawodową).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

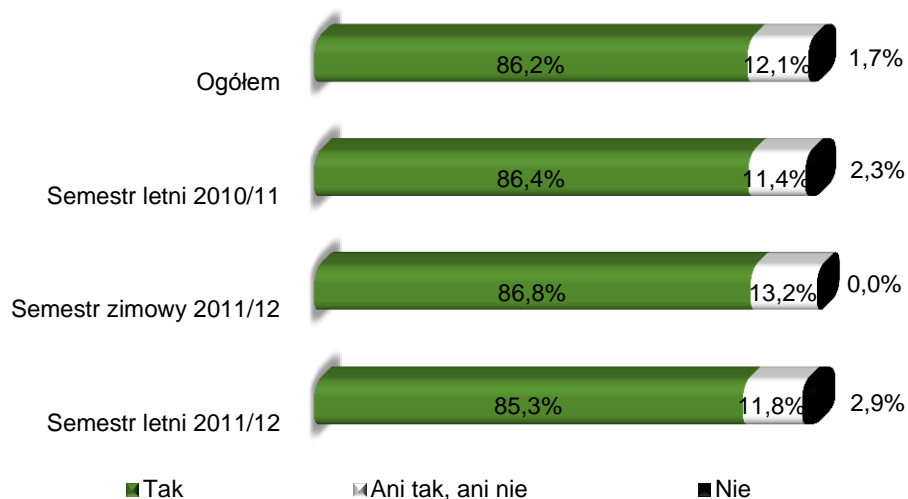
4.3.3. EDUKACJA WCZESNOSZKOLNA I PRZEDSZKOLNA Z TERAPIĄ PEDAGOGICZNĄ – EDYCJA I

Poziom zadowolenia ze studiów na specjalności Edukacja Wczesnoszkolna i przedszkolna z terapią pedagogiczną mierzono trzykrotnie:

- W semestrze letnim 2010/2011 (zakończenie drugiego roku studiów) – w pomiarze wzięły udział 44 osoby;
- W semestrze zimowym 2011/2012 (połowa trzeciego roku studiów) – w pomiarze wzięło udział 38 osób;
- W semestrze letnim 2011/2012 (zakończenie trzeciego roku studiów) – w pomiarze wzięły udział 34 osoby.

Jak pokazały wyniki badań (Wykres 9), zdecydowana większość uczestników była zadowolona z odbywania studiów na wspomnianym kierunku – ogółem tę opinię wyraziło 86,2% osób. Największy odsetek pozytywnych ocen (86,8%) odnotowano na zakończenie semestru zimowego roku akademickiego 2011/2012. W odniesieniu do tego okresu nie pojawiły się też odpowiedzi negatywne. Relatywnie najniższy poziom zadowolenia (85,3%) wystąpił na zakończenie ostatniego semestru studiów. Uwagi (2 opinie) pojawiły się w pierwszym i w ostatnim pomiarze. Respondenci wskazywali w nich na niedostateczny rozwój praktycznych umiejętności przydatnych w pracy z dziećmi.

Wykres 9. Czy jest Pan/i zadowolony/a z zajęć, na które Pan/i uczęszczał/a w tym semestrze studiów? – EWiP z terapią pedagogiczną, edycja I

Źródło: Opracowanie własne

Studenci zostali także poproszeni o wymienienie przedmiotów, które w danym semestrze były według nich najbardziej interesujące lub przydatne z punktu widzenia pracy nauczyciela. Wskazania

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

w poszczególnych semestrach podsumowuje Tabela 13. Za najbardziej przydatne w pracy przyszłego pedagoga uznano wybrane metodyki – przede wszystkim edukacji polonistycznej, przygotowania do nauki czytania i pisania w przedszkolu, pracy korekcyjno-kompensacyjnej. Szczególnie interesujące były też przedmioty z zakresu logopedii oraz emisji głosu.

Tabela 13. Najbardziej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z terapią pedagogiczną, edycja I

Semestr	Zajęcia	Liczba wskazań
Letni 2010/2011	Metodyka przygotowania do nauki czytania i pisania w przedszkolu	12
	Planowanie pracy pedagogicznej w przedszkolu	6
	Pedagogika wczesnoszkolna	6
Zimowy 2011/2012	Metodyka edukacji polonistycznej w klasach początkowych	32
	Metodyka pracy korekcyjno-kompensacyjnej w przedszkolu	7
	Metodyka edukacji matematycznej	7
Letni 2011/2012	Logopedia – diagnoza i terapia zaburzeń mowy	12
	Emisja głosu	11
	Metodyka edukacji polonistycznej	8

Źródło: Opracowanie własne

Jako najmniej przydatne zajęcia (Tabela 14) wskazano w poszczególnych semestrach wybrane metodyki (edukacji muzycznej oraz plastycznej), wychowanie fizyczne i lektoraty.

Tabela 14. Najmniej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z terapią pedagogiczną, edycja I

Semestr	Zajęcia	Liczba wskazań
Letni 2010/2011	Wychowanie fizyczne	8
	Lektoraty	6
	Media w edukacji przedszkolnej	4
Zimowy 2011/2012	Metodyka edukacji muzycznej	7
	Metodyka edukacji przyrodniczej	5
	Metodyka edukacji plastycznej	4
Letni 2011/2012	Metodyka edukacji muzycznej	14
	Metodyka edukacji przyrodniczej	2
	Filozofia	2

Źródło: Opracowanie własne

Zajęcia w ramach studiów oceniono średnio na poziomie 4,7¹⁹, przy czym poziom ocen systematycznie rósł wraz z kolejnymi semestrami – w pierwszym pomiarze średnia wyniosła 4,6, w ostatnim zaś 4,9.

¹⁹ Oceny wystawiano na skali od 1 do 7, gdzie 1 oznaczało bardzo niską, a 7 – bardzo wysoką jakość.

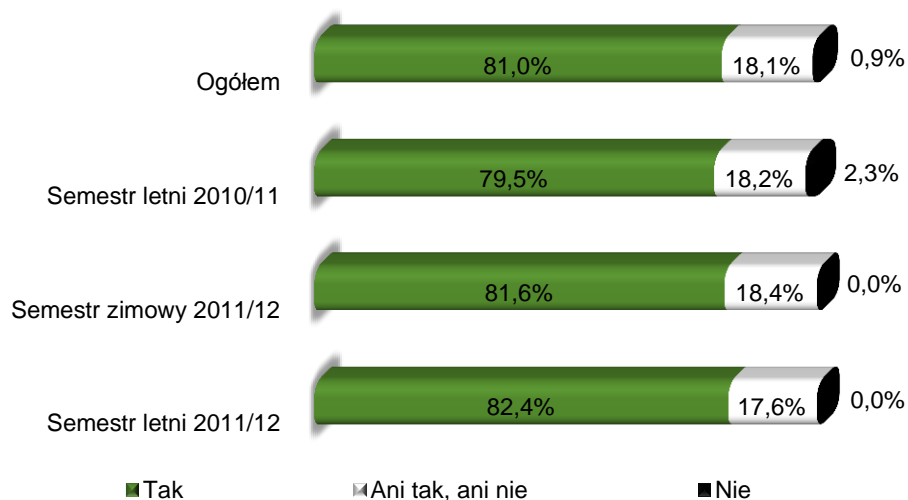
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Dzięki udziałowi w zajęciach studenci nabyli wiedzę i umiejętności z zakresu nauczania dzieci w przedszkolu i klasach I-III (90,5% wskazań) oraz w zakresie nauczania dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych (59,5%), a także zwiększyli kompetencje z obszaru nowoczesnych technologii informacyjnych (47,4%).

Ocena współpracy z wykładowcami była wysoka – 81,0% ogółu respondentów wyraziło zadowolenie z tego aspektu. Odsetek pozytywnych wskazań w pierwszym pomiarze (koniec drugiego roku studiów) wyniósł 79,5%, zaś na zakończenie trzeciego roku studiów – 82,4%. Zastrzeżenia pojawiły się tylko w pierwszym pomiarze (stanowiły 0,9% ogółu odpowiedzi) i dotyczyły niedostatecznego przygotowania prowadzących do realizacji zajęć. Szczegółowe wyniki pokazuje Wykres 10.

Wykres 10. Czy jest Pan/i zadowolony/a ze współpracy z wykładowcami, którzy prowadzili zajęcia w tym semestrze? – EWiP z terapią pedagogiczną, edycja I

Źródło: Opracowanie własne

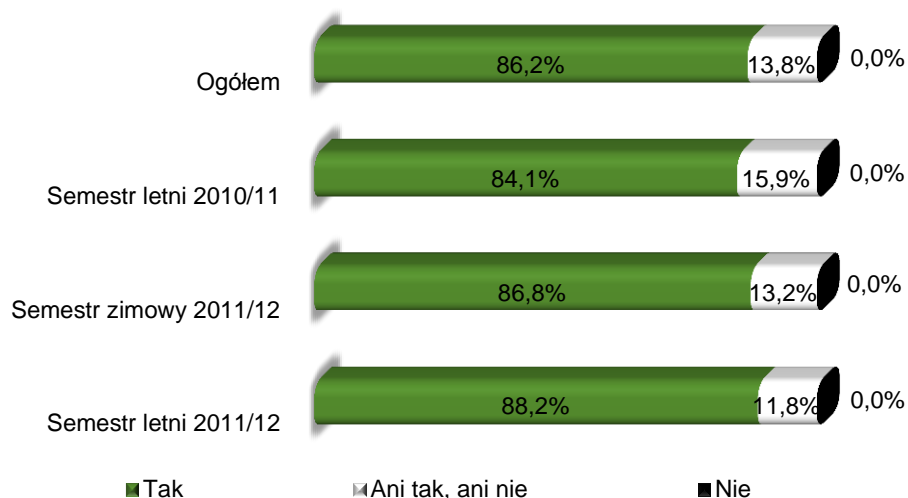
Wykładowcy w opinii 86,2% ankieterowanych przekazywali swoją wiedzę w sposób zrozumiały. Poziom zadowolenia z tego aspektu również rósł wraz z kolejnymi semestrami – w pierwszym pomiarze objął 84,1% badanych, w ostatnim zaś – 88,2% respondentów. Szczegółowe wyniki prezentuje Wykres 11.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

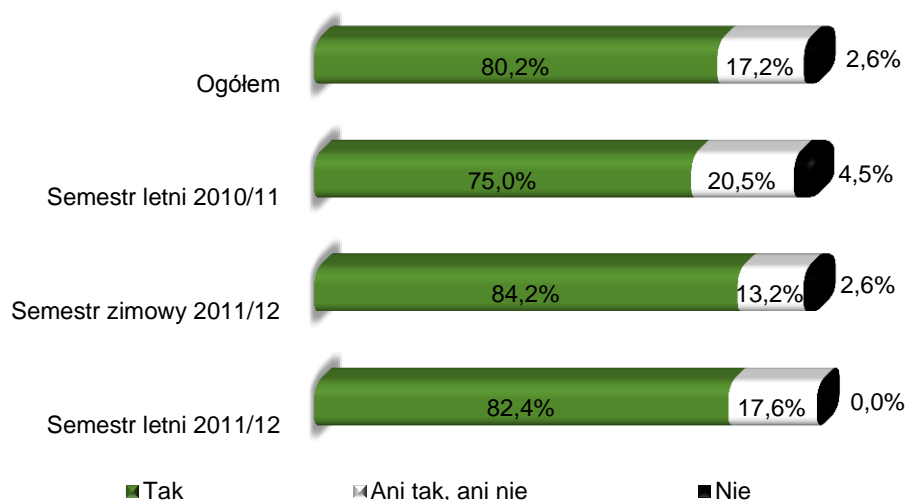
Wykres 11. Czy wykładowcy przekazywali wiedzę w sposób zrozumiały? – EWiP z terapią pedagogiczną, edycja I

Źródło: Opracowanie własne

Nieco inaczej kształtowała się ocena wymagań względem studentów (Wykres 12). W wymiarze całych studiów były one jasne i zrozumiałe dla 80,2% uczestników pomiarów. W semestrze letnim 2010/2011 tego zdania było 75,0% respondentów, w semestrze zimowym 2011/2012 odsetek ten wzrósł do poziomu 84,2%. Na zakończenie trzeciego roku studiów jasnością wymagań usatysfakcjonowanych było 82,4% uczestników badania. Uwagi, jakie pojawiły się w pierwszym i trzecim pomiarze stanowiły łącznie 2,6% odpowiedzi. Wskazywano, iż wymagania nie zawsze były jasno precyzowane przez wykładowcę.

Wykres 12. Czy wymagania wobec studentów były jasno sprecyzowane? – EWiP z terapią pedagogiczną, edycja I

Źródło: Opracowanie własne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Z platformy e-learningowej w toku studiów skorzystało jedynie 8,6% uczestników, w tym 11,4% w pierwszym pomiarze, 7,9% w drugim oraz 5,9% w trzecim pomiarze. Średnia ocena jakości tego narzędzia w skali projektu wyniosła 4,4²⁰.

Studenci w ramach badania mieli okazję zgłosić dodatkowe uwagi i spostrzeżenia odnośnie do studiów. Postulowano zwiększenie liczby godzin zajęć praktycznych przy jednoczesnym ograniczeniu teorii, zwłaszcza dotyczącej metodyki prowadzenia zajęć muzycznych (zbyt skomplikowana zawartość merytoryczna zajęć, jak na potrzeby studentów i przyszłej pracy). Zgłoszono także problem niedostatecznego zaangażowania niektórych wykładowców w prowadzenie zajęć.

WYNIKI WYWIADÓW INDYWIDUALNYCH

Studenci specjalności Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna z terapią pedagogiczną na zakończenie ostatniego roku wyrazili dużą satysfakcję z odbycia studiów. Określano je m.in. jako „łatwe”, „miłe”, „pozytywne”. Podkreślano, iż zajęcia były ciekawe, prowadzone w przemyślany sposób. Chwalono organizację studiów, możliwość odbycia praktyk zawodowych, zgodność tematyki zajęć z zainteresowaniami. Jednocześnie zasygnalizowano, że w trakcie studiów zdarzały się niedociągnięcia organizacyjne, takie jak zbyt późne przekazywanie informacji na temat odwoływania zajęć. Niektórzy liczyli także na zdobycie dodatkowych uprawnień związanych z terapią pedagogiczną, co jednak nie było gwarantowane w ramach studiów.

Informacje uzyskane w wywiadach pokazały również, że w większości oczekiwania absolwentów I edycji EWiP z terapią pedagogiczną względem studiów zostały spełnione. Kierunek ten był zgodny z zainteresowaniami – terapia pedagogiczna to pożądanym kierunek rozwoju i wymarzony zawód. Studia umożliwiły wdrożenia się do pracy z dziećmi. Sposób prowadzenia zajęć zachęcał do samodzielnego poszerzania wiedzy na temat omawianych zagadnień. Chwalono odpowiedni program nauczania, przystosowany do przyszłej pracy nauczycielskiej, a także dobre perspektywy na znalezienie pracy po zakończeniu studiów. Doceniono także miłą atmosferę panującą na zajęciach oraz uczelnę, która sprostała wymaganiom studentów.

Studenci, gdyby mieli jeszcze raz podejmować decyzję o kierunku kształcenia, wybraliby tę samą specjalność. Jest ona zgodna z ich celami zawodowymi, decyzji sprzyjała też miła atmosfera, łatwość przyswajania materiału na studiach, przemyślany sposób prowadzenia zajęć. Wątpliwości w tej kwestii pojawiały się rzadko, a dotyczyły one niepewnych perspektyw na rynku pracy oraz zbyt małego nacisku na samą terapię pedagogiczną. Niemniej jednak wszystkie osoby biorące udział w wywiadach poleciłyby specjalność znajomym o podobnych zainteresowaniach, zaznaczając, iż jest to „kierunek dla ludzi z powołaniem”. Studia te w pełni przygotowują do pracy nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej, a także „dają większe możliwości rozwoju własnych zainteresowań”.

²⁰ Oceny wystawiano na skali od 1 do 7, gdzie 1 oznaczało bardzo niską, a 7 – bardzo wysoką funkcjonalność platformy.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Ponadto, jak poinformowano, uczelnia oferuje różnorodne formy zdobycia doświadczenia – oprócz praktyk w programie studiów również możliwość współpracy z instytucjami w ramach wolontariatu czy poszerzanie zainteresowań w ramach kół naukowych.

Uczestnicy wywiadów byli zadowoleni z zajęć realizowanych w ramach studiów. Doceniali przede wszystkim różnorodne formy nauczania, ciekawe metody realizacji tematów, angażujące studentów do czynnego udziału w zajęciach, wykorzystanie platform i prezentacji multimedialnych, a także prowadzenie zajęć dodatkowych, w ramach których można było poszerzać swoje zainteresowania. Pozytywnie wypowiedziano się też na temat samych wykładowców – ich praca została oceniona jako rzetelna, dbali o wykorzystanie różnorodnych form nauczania, prezentowali praktyczne podejście do omawianych zagadnień, posługiwali się zrozumiałym językiem. Jedynie w odniesieniu do niektórych prowadzących pojawiły się bardziej stonowane opinie, wskazujące na mniejsze zaangażowanie w przygotowanie, prowadzenie zajęć i współpracę ze studentami.

Jeśli chodzi o organizację planu zajęć, był on oceniany w sposób zróżnicowany. Z jednej strony podkreślano, że liczba przedmiotów oraz stopień szczegółowości rosły wraz z kolejnymi semestrami, co umożliwiało sukcesywne przyswajanie wiedzy, wychodząc od kwestii ogólnych do zagadnień bardziej szczegółowych. Z drugiej strony wspomniano o niewłaściwej kolejności zajęć – niektóre z metodyk edukacji były przeprowadzane po zrealizowaniu praktyk. Ich przesunięcie wcześniej ułatwiłoby studentom pracę podczas praktyk. Z kolei na trzecim roku studiów proponowano przesunąć trudniejsze przedmioty (jak wychowanie i nauczanie integracyjne w przedszkolu) na wcześniejszy semestr, dzięki czemu studenci byłiby mniej obciążeni materiałem pisząc i przystępując do obrony pracy licencjackiej. Sygnalizowano także, że w ramach studiów pojawiło się zbyt dużo teoretycznych zagadnień – zdaniem studentów warto by było zmniejszyć ich zakres poszerzając jednocześnie część praktyczną.

Na zakończenie studiów wskazywano najbardziej przydatne i interesujące przedmioty. Pośród nich najczęściej wymieniano metodyki nauczania języka polskiego, matematyki, pracy korekcyjno-kompensacyjnej, a także Edukację wczesnoszkolną, określoną jako „najbardziej praktyczny”, „fundamentalny” przedmiot. Niewątpliwie przydatne były też praktyki zawodowe w szkołach. Najniżej zaś oceniono teoretyczne, ogólne przedmioty prowadzone przeważnie na pierwszym roku studiów (filozofia, historia myśli pedagogicznej), a także wychowanie fizyczne.

Praktyki zawodowe spotkały się z bardzo pozytywną oceną. Określono je jako przydatne, ciekawe, umożliwiające nawiązanie kontaktu z dziećmi. Zdaniem studentów dobrym pomysłem były początkowe hospitacje, obserwacja specjalistów przy pracy przed samodzielnym prowadzeniem zajęć, a także omawianie każdej lekcji po jej przeprowadzeniu. Chwalono opiekunów praktyk – za życzliwe podejście, wsparcie, cenne wskazówki, dostarczenie wszystkich potrzebnych pomocy. Organizacja praktyk odpowiadała większości studentów. Jedynym mankamentem było podzielenie praktyk na kilka okresów, które nie pozwalało na dłuższą pracę z tą samą grupą dzieci. Nie zgłoszono żadnych dodatkowych uwag w związku z realizacją projektu.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Zapytani o dalsze plany edukacyjny studenci specjalności z terapią pedagogiczną deklarowali, że zamierzają kontynuować naukę na studiach II stopnia tego samego kierunku. Część osób chciałaby łączyć dalsze studia z pracą zawodową, niektórzy planują przerwę w edukacji związaną z wyjazdem.

PODSUMOWANIE

Jak pokazały wyniki badania zadowolenia, udział w I edycji EWiP z terapią pedagogiczną spotkał się z bardzo pozytywnym odbiorem wśród studentów. Kierunek spełnił ich oczekiwania, wyrazili także chęć kontynuacji tej specjalności w ramach studiów magisterskich. Ich niewątpliwym walorem był program zajęć, określony jako interesujący, o cennej zawartości merytorycznej zgodnej z celami studiów i zainteresowaniami studentów, przeprowadzany w różnorodny, ciekawy sposób, sprzyjający przyswajaniu wiedzy. Podkreślano kompetencje wykładowców i możliwość zdobycia doświadczenia w ramach praktyk zawodowych.

Pojawiły się też postulaty zmian i usprawnień, które dotyczyły następujących kwestii:

- Zwiększenie wymiaru zajęć praktycznych kosztem ograniczenia przedmiotów teoretycznych;
- Organizacja praktyk w taki sposób, aby studenci mieli możliwość dłużej pracy z tą samą grupą dzieci;
- Modyfikacja planu zajęć w taki sposób, aby metodyki nauczania poszczególnych przedmiotów realizowane były zawsze przed praktyką;
- Weryfikacja standardów pracy niektórych wykładowców pod kątem zaangażowania w przygotowanie i prowadzenie zajęć.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

4.3.4. EDUKACJA WCZESNOSZKOLNA I PRZEDSZKOLNA Z TERAPIĄ PEDAGOGICZNĄ – EDYCJA II

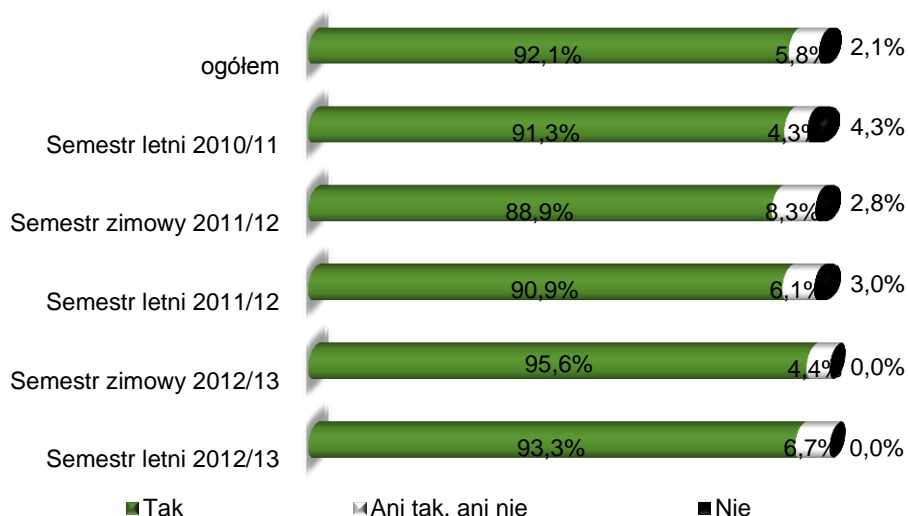
WYNIKI KWESTIONARIUSZY ANKIET

Poziom zadowolenia ze studiów na specjalności Edukacja Wczesnoszkolna i przedszkolna z terapią pedagogiczną mierzono pięciokrotnie:

- W semestrze letnim 2010/2011 (zakończenie pierwszego roku studiów) – w pomiarze udział wzięło 46 osób;
- W semestrze zimowym 2011/2012 (połowa drugiego roku studiów) – w pomiarze udział wzięło 36 osób;
- W semestrze letnim 2011/2012 (zakończenie drugiego roku studiów) – w pomiarze udział wzięły 33 osoby;
- W semestrze zimowym 2012/2013 (połowa trzeciego roku studiów) – w pomiarze udział wzięło 45 osób;
- W semestrze letnim 2012/2013 (zakończenie trzeciego roku studiów) – w pomiarze udział wzięło 30 osób.

Wyniki badań ankietowych pokazały, że poziom zadowolenia studentów z zajęć w ramach II edycji studiów był wysoki – objął 92,1% uczestników wszystkich pomiarów. Relatywnie najniższy odsetek usatysfakcjonowanych (88,9%) odnotowano w semestrze zimowym 2011/2012, a najwyższy (95,6%) – w pierwszym semestrze roku akademickiego 2012/2013. Szczegółowe wyniki dla każdego z pomiarów pokazuje Wykres 13.

Wykres 13. Czy jest Pan/i zadowolony/a z zajęć, na które Pan/i uczęszczał/a w tym semestrze studiów? – EWiP z terapią pedagogiczną, edycja II

Źródło: Opracowanie własne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

W trakcie pierwszego i drugiego roku studiów pojawiły się nieliczne głosy świadczące o niskim zadowoleniu z zajęć. Ich przyczyną była zbyt mała ilość zajęć praktycznych przy jednoczesnej dużej liczbie przedmiotów teoretycznych. W pierwszym pomiarze zwrócono też uwagę na nierówny poziom przygotowania wykładowców do prowadzenia zajęć.

Studenci II edycji specjalności z terapią pedagogiczną wskazywali najbardziej przydatne z ich punktu widzenia treści. Szczegółowe wskazania z każdego semestru pokazuje Tabela 15. Studenci pierwszego roku szczególnie cenili zajęcia z psychologii rozwojowej i osobowości, pedagogiki społecznej, literatury dla dzieci. W kolejnych semestrach na znaczeniu zyskało Planowanie pracy pedagogicznej w przedszkolu, Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, Przygotowanie do nauki pisania i czytania. W ostatnim roku studiów za najważniejsze uznano metodyki nauczania różnych przedmiotów, Emisję głosu, zajęcia związane z diagnozą i terapią zaburzeń mowy.

Tabela 15. Najbardziej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z terapią pedagogiczną, edycja II

Semestr	Zajęcia	Liczba wskazań
Letni 2010/2011	Psychologia rozwojowa i osobowości	26
	Literatura dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym i przedszkolnym	21
	Pedagogika społeczna	20
Zimowy 2011/2012	Planowanie pracy pedagogicznej w przedszkolu	19
	Pedagogika przedszkolna	16
	Teoretyczne podstawy wychowania	10
Letni 2011/2012	Planowanie pracy pedagogicznej w przedszkolu	13
	Przygotowania do nauki pisania i czytania w przedszkolu	13
	Pedagogika wczesnoszkolna	11
Zimowy 2012/2013	Metodyka edukacji polonistycznej	39
	Metodyka edukacji matematycznej	26
	Metodyka edukacji plastycznej z elementami historii sztuki	5
Letni 2012/2013	Diagnoza i terapia zaburzeń mowy	14
	Emisja głosu	11
	Metodyka pracy korekcyjno-kompensacyjnej w klasach I-III	6

Źródło: Opracowanie własne

Z kolei za najmniej interesujące czy też najmniej przydatne przedmioty (Tabela 16) uznano zajęcia teoretyczne z zakresu filozofii, biomedycznych podstaw rozwoju i wychowania, socjologii edukacji, systemów pedagogicznych, teoretycznych podstaw kształcenia, etyki zawodowej. Za nieprzydatną uznano także jedną z metodyk nauczania (edukacja muzyczna) oraz zajęcia z wychowania fizycznego.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

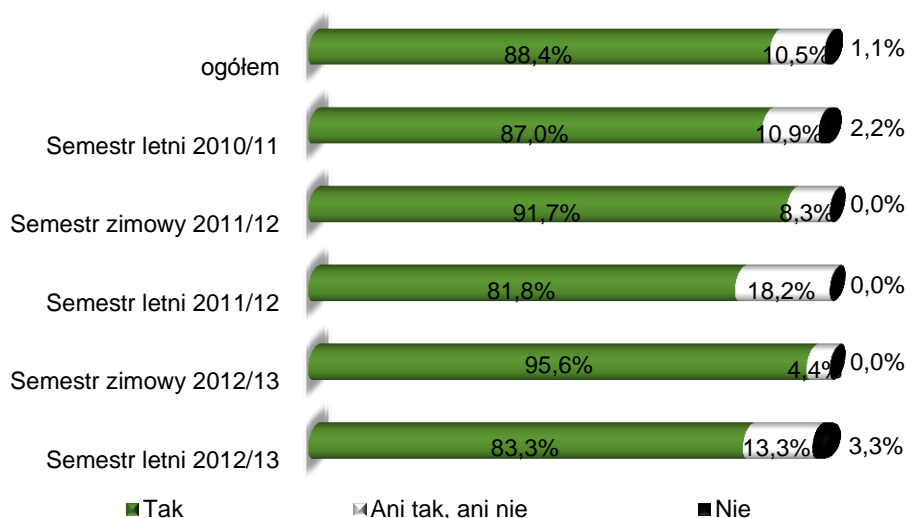
Tabela 16. Najmniej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z terapią pedagogiczną, edycja II

Semestr	Zajęcia	Liczba wskazań
Letni 2010/2011	Filozofia	15
	Biomedyczne podstawy rozwoju i wychowania	8
	Systemy pedagogiczne	9
	Socjologia edukacji	9
Zimowy 2011/2012	Teoretyczne podstawy kształcenia	7
	Etyka zawodowa	6
	Psychologia społeczno- wychowawcza	4
Letni 2011/2012	Media w edukacji przedszkolnej	5
	Metodyka zajęć umuzykalniających w przedszkolu	5
	Wychowanie fizyczne	3
Zimowy 2012/2013	Metodyka edukacji muzycznej w klasach początkowych	9
	Metodyka edukacji motorycznej w klasach początkowych	6
	Edukacja plastyczna z elementami historii sztuki w klasach początkowych	5
Letni 2012/2013	Metodyka edukacji muzycznej w klasach początkowych	15
	Metodyka pracy korekcyjno-kompensacyjnej w klasach początkowych	2
	Wychowanie i nauczanie integracyjne w przedszkolu	2

Źródło: Opracowanie własne

Wyniki badania zadowolenia pokazują, że zdecydowana większość studentów (88,4% uczestników wszystkich pomiarów) była zadowolona ze współpracy z wykładowcami (Wykres 14).

Wykres 14. Czy jest Pan/i zadowolony/a ze współpracy z wykładowcami, którzy prowadzili zajęcia w tym semestrze? – EWiP z terapią pedagogiczną, edycja II

Źródło: Opracowanie własne

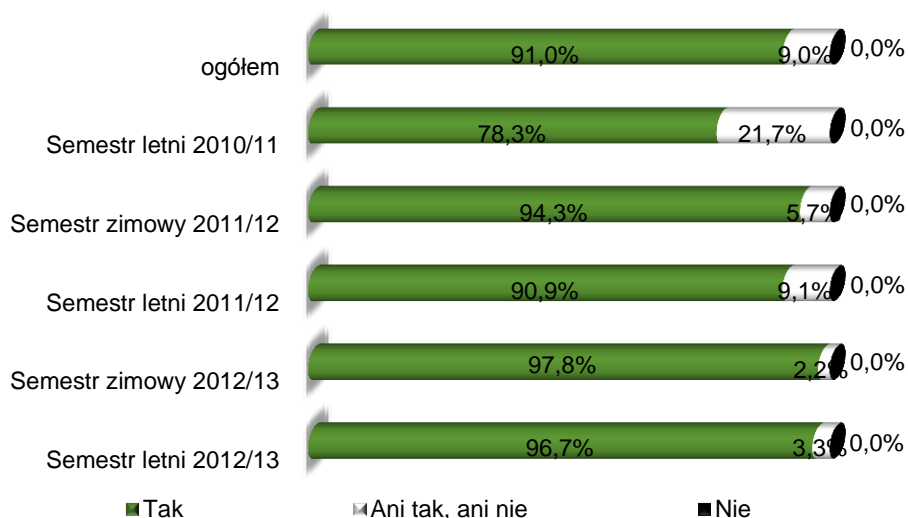
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Relatywnie najniższy poziom zadowolenia z tego aspektu odnotowano w semestrze letnim 2011/2012 (81,8%), zaś najwyższy odsetek zadowolonych – w semestrze zimowym 2012/2013 (95,6%). Uwagi odnośnie do wykładowców pojawiły się jedynie w pierwszym i ostatnim pomiarze; stanowiły ogółem 1,1% wszystkich odpowiedzi. Zastrzeżenia studentów dotyczyły wypełniania czasu zajęć własnymi projektami wykładowców, uczenia niepotrzebnych według słuchaczy umiejętności w ramach niektórych przedmiotów, zgłoszono też pojedynczy przypadek niesprawiedliwego potraktowania uczestnika kursu.

Istotnym aspektem w procesie nauczania jest przystępne przekazywanie wiedzy (Wykres 15). W opinii studentów II edycji specjalności z terapią pedagogiczną, język jakim komunikowali się wykładowcy był zrozumiały (91,0% zadowolonych z tego aspektu). Relatywnie najniższy poziom satysfakcji przypadł w pierwszym pomiarze (na zakończenie pierwszego roku studiów) – tylko 78,3% uczestników badania uznało, że prowadzący zajęcia przekazywali wiedzę w sposób niebudzący wątpliwości. Odsetek zadowolonych stopniowo rósł, obejmując w semestrze letnim trzeciego roku 96,7%, a w semestrze zimowym 2012/2013 – 97,8% studentów. Nie pojawiły się też uwagi wskazujące na jakiegokolwiek niedostatek wykładowców w procesie komunikacji.

Wykres 15. Czy wykładowcy przekazywali wiedzę w sposób zrozumiały? – EWiP z terapią pedagogiczną, edycja II

Źródło: Opracowanie własne

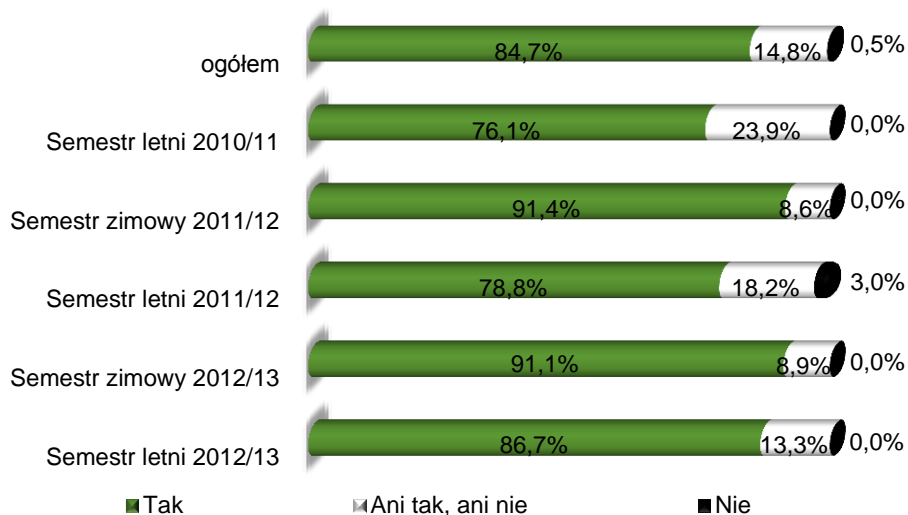
Nieco niżej oceniono jasność wymagań względem studentów (Wykres 16). Ogółem były one czytelne dla 84,7% uczestników pomiarów. Najwyższy poziom zadowolenia z tego aspektu przypadł na semestr zimowy 2011/2012 (91,4%) oraz semestr zimowy 2012/2013 (91,1%). Relatywnie najniższe oceny odnotowano na zakończenie pierwszego (76,1%) oraz drugiego roku studiów (78,8%). Nieliczne uwagi w odniesieniu do tego aspektu wskazywały, że zdarzało się, że następowała zmiana terminu oddania pracy czy też samej formy zaliczenia, nie zawsze również był sprecyzowany dokładny zakres materiału, jaki należy opanować, aby zaliczyć dany przedmiot.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Wykres 16. Czy wymagania wobec studentów były jasno sprecyzowane? – EWiP z terapią pedagogiczną, edycja I

Źródło: Opracowanie własne

Jednym z narzędzi przekazywania wiedzy w ramach studiów była platforma e-learningowa. Korzystało z niej 59,5% uczestników wszystkich pomiarów. W poszczególnych semestrach odsetek zaangażowanych w zdobywanie wiedzy za pomocą systemu on-line kształtował się następująco:

- Na zakończenie pierwszego roku studiów było to 82,6%;
- W semestrze zimowym 2011/2012 – 5,7%;
- W semestrze letnim 2011/2012 – 18,2%;
- W semestrze zimowym 2012/2013 – 86,7%;
- W semestrze letnim 2012/2013 – 93,3%.

Jakość platformy ogólnie oceniono na poziomie 5,5²¹, przy czym najwyżej w ostatnim semestrze studiów (średnia 5,6), zaś najniżej w semestrze zimowym 2011/2012 (średnia 4,0).

Spośród uczestników poszczególnych pomiarów 7,8% sformułowało dodatkowe uwagi odnośnie studiów. Dotyczyły one następujących kwestii:

- **Praktyka** – postulowano większą ilość zajęć praktycznych, przygotowujących do pracy z dziećmi, uczących, jak reagować w różnych sytuacjach – tego rodzaju uwagi pojawiały się przede wszystkim po pierwszym i w trakcie drugiego roku studiów;
- **Plan zajęć** – wskazywano, że plany zajęć „pokrywały się” i studenci musieli często wybierać pomiędzy uczęszczaniem na wykłady bądź na ćwiczenia. W odniesieniu do ostatniego semestru studiów stwierdzono, że plan zajęć, ilość projektów do przygotowania i obowiązków

²¹ Oceny wystawiano na skali od 1 do 7, gdzie 1 oznaczało bardzo niską, a 7 – bardzo wysoką funkcjonalność platformy.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

były zbyt obciążające. Postulowano rezygnację z przedmiotów, które odbywały się rzadko ze względu na brak dyspozycyjności wykładowcy;

- **Wykładowcy** – pojawiły się uwagi wskazujące na niedostateczną umiejętność przekazania studentom posiadanej wiedzy; krytycznie odniesiono się też do prowadzenia przez wykładowców własnych projektów, które wymagały od słuchaczy zaangażowania w dodatkowym czasie;
- **Organizacja** – w ramach badania zadowolenia odniesiono się także do warunków infrastrukturalnych uczelni, np. proponowano instalację klimatyzacji w jednym z budynków czy utworzenie parkingu dla studentów pod uczelnią.

WYNIKI WYWIADÓW INDYWIDUALNYCH

Wywiady indywidualne realizowane z losowo wybranymi absolwentami pokazały wysoki stopień zadowolenia z odbycia studiów. Uczestnicy wywiadów uzasadniali, że niewątpliwym plusem kursów byli wykładowcy, a także możliwość odbycia praktyk zawodowych i ćwiczenia prowadzone w ramach zajęć. Doceniono możliwość angażowania się w dodatkowe szkolenia i projekty organizowane na uczelni. Podkreślano zadowolenie z otrzymanych książek oraz dostępu do platformy e-learningowej. Słabszą stroną studiów była zbyt mała ilość zajęć praktycznych czy związanych z metodyką nauczania a zbyt dużo teorii. Jeden uczestnik wskazał też, że ze względu na formę zaliczeniową zdarzało się, iż ocena z zajęć była przede wszystkim oceną projektu, nie wiedzy studenta.

Jak się okazało, studia spełniły oczekiwania uczestników wywiadów w pełni lub niemal w pełni. Mieli oni okazję zdobyć doświadczenie w pracy w szkole, z dziećmi (także dziećmi z problemami, którym trudno jest się przystosować), zdobyć dodatkowe kwalifikacje. Do pełnego zaspokojenia oczekiwań przyczyniłaby się zwiększona liczba godzin praktyk zawodowych, a także możliwość uzyskania dodatkowych uprawnień, pozwalających prowadzić terapię.

Mając możliwość ponownego wyboru kierunku kształcenia większość studentów zdecydowałaby się na tę samą specjalność. Niektóre osoby rozważyłyby kierunek z językiem angielskim (ze względu na większe szanse na znalezienie pracy), czy logopedię.

Studenci poleciliby kierunek o specjalności z terapią pedagogiczną swoim kolegom/znajomym o podobnych zainteresowaniach. Studia są dobrze przygotowane i pozwalają zdobyć wiedzę przydatną nie tylko w życiu zawodowym, ale też prywatnym. Mocną stroną jest dobrze przygotowana kadra, rzetelnie przeprowadzone zajęcia rzeczywiście przygotowują do zawodu, ułatwiają kontakt z dziećmi. Jedyną wątpliwość przy rekomendowaniu tego rodzaju studiów budzi sytuacja na rynku pracy niesprzyjająca zatrudnianiu nauczycieli.

Wysoko oceniono zajęcia prowadzone w ramach studiów. Chwalono kompetencje wykładowców, życzliwe nastawienie i wsparcie, elastyczność („dostosowywali się do studentów”), dobrą organizację pracy (odrabianie zajęć, które zostały wcześniej odwołane). Doceniono praktyczny

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

wymiar przekazywanej wiedzy, a także różnorodne formy nauczania (dyskusje, prezentacje, ciekawe projekty). Zwracano jednocześnie uwagę, że na niektórych przedmiotach pojawiało się zbyt dużo „suchych treści”, niektóre formy zaliczeniowe również spotkały się z negatywną oceną (np. „opis książki”, pisanie wypracowania). Proponowano zmiany w organizacji zajęć tak, aby przedmioty z metodyki nauczania odbywały się zawsze przed praktykami zawodowymi. Zgłoszono, że zbyt długie przerwy pomiędzy zajęciami w ciągu dnia bywały utrudnieniem, zwłaszcza dla osób dojeżdżających. Jeśli chodzi o zawartość merytoryczną przedmiotów wskazywano, że niektóre treści powtarzały się.

Najbardziej interesujące i użyteczne przedmioty w wymiarze całych studiów to przede wszystkim zajęcia z metodyk nauczania, logopedia (zajęcia z logopedii określono jako „rewelacyjnie przeprowadzone”, „interesujący sposób prowadzenia w sposób partnerski”) oraz praktyki. Za najmniej ciekawe i przydatne uznano takie przedmioty, jak filozofia i historia myśli pedagogicznej.

Praktyki oceniono jako bardzo ważny element studiów, pozwalający zdobyć niezbędną wiedzę i doświadczenie. Postulowano zwiększenie wymiaru godzinowego praktyk, zwłaszcza w przedszkolu. Ciekawym pomysłem była propozycja zorganizowania praktyk zagranicznych (np. w ramach programu Erasmus). Opiekunowie praktyk i nauczyciele ze szkoły i przedszkola zostali określani jako pomocni, dający cenne wskazówki, wskazujący popełniane błędy i pomagający je eliminować.

Zapytani o dalsze plany edukacyjne studenci w większości deklarowali kontynuowanie studiów na tym samym kierunku i tej samej specjalności. Kilka osób planowało dodatkowo podjąć studia z zakresu logopedii czy też łączyć dalsze kształcenie z pracą.

Podsumowując swoje opinie uczestnicy wywiadów jeszcze raz wyrażali zadowolenie z możliwości udziału w nich. Podkreślano, że projekt jest dobrą ideą i warto zaznaczyć w swoim życiorysie zawodowym odbycie tego typu studiów, ponieważ świadczy to o jakości zdobytego wykształcenia. Duże zadowolenie wzbudziło też otrzymanie darmowych książek i wszelkich pomocy dydaktycznych. Jedyną obawą związaną była z dużym bezrobociem wśród nauczycieli i potencjalnymi trudnościami z późniejszym znalezieniem pracy.

PODSUMOWANIE

Podsumowując wyniki badania zadowolenia w ramach II edycji EWiP z terapią pedagogiczną należy stwierdzić, iż poziom satysfakcji studentów z udziału w projekcie był wysoki. Studia wyposażyły ich w wiedzę i umiejętności potrzebne w pracy z dziećmi, umożliwiły zdobycie doświadczenia w tym zakresie pod okiem wykwalifikowanych praktyków. Współpraca z wykładowcami została oceniona wysoko, zwłaszcza ich umiejętność zrozumiałego przekazywania wiedzy. Studia spełniły oczekiwania uczestników i zachęciły do dalszego poszerzania zainteresowań zawodowych. Pojawiło się także kilka pomysłów na usprawnienia. Proponowane zmiany dotyczyły następujących kwestii:

- Optymalizacja planu zajęć – dostosowanie go do potrzeb studentów i charakteru poszczególnych przedmiotów, przede wszystkim „odchudzenie” ostatniego semestru studiów o zajęcia wymagające szczególnego zaangażowania ze względu na konieczność przygotowania pracy dyplomowej;

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

- Standaryzacja pracy wykładowców, przegląd form zaliczeń pod kątem ich użyteczności z punktu widzenia zajęć;
- Zwiększenie wymiaru zajęć poświęconych terapii pedagogicznej i umożliwienie studentom pozyskania dodatkowych kwalifikacji w tym zakresie.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

**4.3.5. EDUKACJA WCZESNOSZKOLNA I PRZEDSZKOLNA Z NAUCZANIEM
JĘZYKA ROSYJSKIEGO**

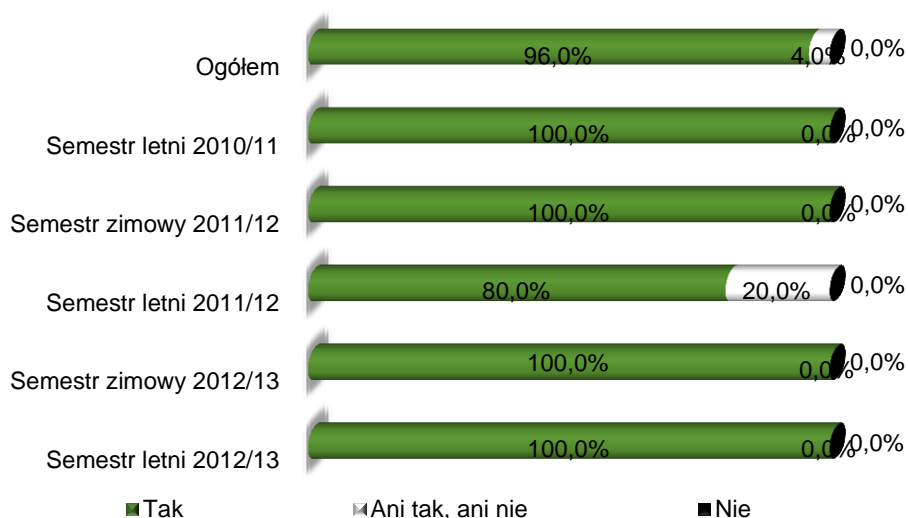
WYNIKI KWESTIONARIUSZY ANKIET

Poziom zadowolenia ze studiów na specjalności Edukacja Wczesnoszkolna i przedszkolna z nauczaniem języka rosyjskiego mierzono pięciokrotnie:

- W semestrze letnim 2010/2011 (zakończenie pierwszego roku studiów) – w pomiarze wzięło udział 7 osób;
- W semestrze zimowym 2011/2012 (połowa drugiego roku studiów) – w pomiarze wzięły udział 4 osoby;
- W semestrze letnim 2011/2012 (zakończenie drugiego roku studiów) – w pomiarze wzięło udział 5 osób;
- W semestrze zimowym 2012/2013 (połowa trzeciego roku studiów) – w pomiarze wzięły udział 4 osoby;
- W semestrze letnim 2012/2013 (zakończenie trzeciego roku studiów) – w pomiarze wzięło udział 5 osób.

Wyniki badania zadowolenia pokazały, że 96,0% uczestniczek pomiarów jest zadowolona z zajęć realizowanych w ramach studiów. Szczegółowe dane odnośnie do ocen wyrażonych w poszczególnych okresach pokazuje Wykres 17.

Wykres 17. Czy jest Pan/i zadowolony/a z zajęć, na które Pan/i uczęszczał/a w tym semestrze studiów? – EWiP z nauczaniem języka rosyjskiego

Źródło: Opracowanie własne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Najwyższy poziom satysfakcji odnotowano na zakończenie pierwszego oraz w trakcie i na zakończenie trzeciego roku studiów (100% zadowolonych). Relatywnie najniższy poziom zadowolenia uzyskano na zakończenie semestru letniego 2011/2012 – obejmował 80,0% objętych pomiarem. W ramach badań nie pojawiła się ani jedna negatywna opinia na temat studiów.

Jak pokazują wyniki (Tabela 17), za najbardziej przydatny przedmiot uznano pedagogikę przedszkolną i wczesnoszkolną, kształtowanie sprawności językowych oraz praktyki zawodowe.

Tabela 17. Najbardziej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z nauczaniem języka angielskiego

Semestr	Zajęcia	Liczba wskazań
Letni 2010/2011	Pedagogika przedszkolna	6
	Pedagogika wczesnoszkolna	6
	Kształcenie sprawności językowych	2
Zimowy 2011/2012	Matematyka w systemie zintegrowanej edukacji początkowej	4
	Kształcenie sprawności językowych	3
	Metodyka nauczania języka polskiego	2
Letni 2011/2012	Kształcenie sprawności językowych	3
	Praktyki zawodowe	2
	Metodyka edukacji muzycznej	2
Zimowy 2012/2013	Logopedia	2
	Literatura dla dzieci	2
	Praktyki zawodowe	1
Letni 2012/2013	Metodyka pracy korekcyjno-kompensacyjnej	3
	Współczesna edukacja językowa	2
	Praktyki zawodowe	1

Źródło: Opracowanie własne

Przedmioty najmniej użyteczne w pracy nauczyciela pokazuje Tabela 18.

Tabela 18. Najmniej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z nauczaniem języka angielskiego

Semestr	Zajęcia	Liczba wskazań
Letni 2010/2011	Filozofia	3
	Psychologia rozwoju i osobowości	2
	Socjologia edukacji	2
Zimowy 2011/2012	Teoretyczne podstawy kształcenia	3
Letni 2011/2012	Etyka zawodowa	3
Zimowy 201/2013	Kultura Rosji	3
Letni 2012/2013	Gramatyka funkcjonalna języka rosyjskiego	3

Źródło: Opracowanie własne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

W pierwszym roku studiów wskazano jako nieprzydatne przedmioty ogólne, takie jak filozofia, socjologia edukacji, psychologia. W kolejnych semestrach za mniej użyteczne uznano teoretyczne podstawy kształcenia, etykę zawodową, kulturę Rosji, zaś w ostatnim semestrze – gramatykę funkcjonalną języka rosyjskiego.

Jakość zajęć oceniono ogółem na poziomie 4,8²², a średnia ocen systematycznie rosła wraz z kolejnymi pomiarami – z poziomu 4,3 w pierwszym pomiarze do poziomu 5,6 w ostatnim badaniu zadowolenia. Jak pokazały wyniki, dzięki udziałowi w zajęciach studenci nabyli wiedzę i umiejętności z zakresu nauczania dzieci w przedszkolach i w klasach I-III (96,0% odpowiedzi), poszerzyli swoje umiejętności w zakresie nauczania dzieci języka rosyjskiego (100,0%) oraz zwiększyli kompetencje z zakresu nowoczesnych technologii informacyjnych (88,0%).

Współpracę z wykładowcami pozytywnie oceniło 96,0% uczestników pomiarów. Według 88,0% wiedza była przekazywana w sposób zrozumiały, a zdaniem 64,0% wymagania względem studentów jasno sprecyzowane. Co istotne, nie wystąpiły negatywne opinie na temat żadnego z tych aspektów.

Jak się okazało, 48,0% miało okazję korzystać z platformy e-learningowej. Treściami on-line wspierano się w semestrze letnim 2011/2012 (aktywność w tym zakresie przejawiała 80,0% studentek). Łatwość i przejrzystość poruszania się po platformie oceniono średnio na poziomie 6,0²³.

Wśród uwag na temat studiów postulowano zwiększenie ilości zajęć związanych z językiem rosyjskim, a także umożliwienie kontynuacji kierunku również na studiach II stopnia.

WYNIKI WYWIADÓW INDYWIDUALNYCH

Wywiady przeprowadzone z 6 spośród 8 uczestniczek studiów pokazały wysoki stopień zadowolenia z możliwości kształcenia na specjalności pedagogicznej z nauczaniem języka rosyjskiego. Satysfakcja wynikała przede wszystkim z połączenia nauki języka rosyjskiego i pracy z dziećmi. Jednocześnie wskazywano, że pożądanym usprawnieniem byłoby zwiększenie liczby godzin praktyk, umożliwienie częstszego kontaktu z uczniami. Wyrażono także ubolewanie, że nie istnieje możliwość kontynuacji kierunku na studiach magisterskich.

Oczekiwania studentek związane ze specjalnością zostały spełnione. Uznały one połączenie języka rosyjskiego z pedagogiką za nowatorskie, a wykształcenie w tym zakresie w przyszłości może zapewnić dobre perspektywy zawodowe. Udział w studiach umożliwił zdobycie praktyki zawodowej w szkole i poszerzenie znajomości języka rosyjskiego. Podejmując decyzję o wyborze ścieżki edukacji po raz drugi wszystkie badane wybrałyby ten sam kierunek, ponieważ jest „przyjazny”, zajęcia są przydatne, umożliwia samorealizację w pracy z dziećmi.

Uczestnicy wywiadów poleciliby także studia na specjalności swoim znajomym/kolegom o podobnych zainteresowaniach. Chwalono przy tej okazji liczbę osób na roku – praca w małej grupie

²² Oceny wystawiano na skali od 1 do 7, gdzie 1 oznaczało bardzo niską jakość, a 7 – bardzo wysoką jakość.

²³ Oceny wystawiano na skali od 1 do 7, gdzie 1 oznaczało bardzo niską, a 7 – bardzo wysoką funkcjonalność platformy.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

umożliwiła pełną integrację studentów oraz ułatwia zdobywanie wiedzy i umiejętności. Zaletą studiów jest też duża liczba godzin zajęć z rosyjskiego i ciekawy sposób prowadzenia ich, a także praktyczne podejście wykładowców do przekazywania wiedzy.

Oceniając zajęcia realizowane w ramach studiów wypowiadano się bardzo pozytywnie na temat wysokiego poziomu nauczania oraz kompetencji wykładowców, których cechowała życzliwość, praktyczne podejście do omawianych tematów, rzetelność, gotowość wsparcia, operowanie prostym językiem oraz tworzenie miłej atmosfery na zajęciach. Organizację zajęć oceniono jako dobrą. Zgłoszono jedynie, że najważniejsze z punktu widzenia przyszłej pracy przedmioty mogłyby mieć większy wymiar godzinowy.

Jeśli chodzi o najbardziej interesujące i przydatne zagadnienia, wywiady potwierdziły informacje uzyskane w pomiarach ankietowych (za najważniejsze uznano pedagogikę, kształcenie sprawności językowych i praktyki zawodowe). Podobnie było z zajęciami najmniej użytecznymi z punktu widzenia przyszłej pracy w charakterze nauczyciela (wymieniano filozofię, etykę zawodową).

Praktyki zawodowe oceniono bardzo wysoko. Według studentów były one ważne i potrzebne, dzięki nim każdy miał okazję prowadzić samodzielnie zajęcia i wiele się przy tym nauczyć, zdobywając doświadczenie pod okiem wykwalifikowanych osób. Zdaniem niektórych można by było zwiększyć liczbę godzin praktyk, dzięki czemu studentki mogłyby lepiej poznać dzieci, z którymi pracowały.

Uczestniczki chciałyby kontynuować studia magisterskie na tej samej specjalności, jednak w momencie kończenia studiów licencjackich nie istniała możliwość kontynuacji specjalności z nauczaniem języka rosyjskiego na studiach II stopnia. Z tego powodu część studentek zamierzała kontynuować kształcenie na studiach pedagogicznych o innej specjalności.

Nieliczne uwagi dodatkowe odnośnie do udziału w projekcie pokazały z jednej strony wysokie zadowolenie z udziału w projekcie, z drugiej rozczarowanie brakiem możliwości kontynuacji specjalności w ramach studiów magisterskich. Proponowano zmniejszenie liczby godzin przedmiotów ogólnych, a zwiększenie wymiaru zajęć bardzo przydatnych z punktu widzenia studentów (np. logopedia).

PODSUMOWANIE

Podsumowując, studia na specjalności z nauczaniem języka rosyjskiego zostały ocenione wysoko. Wskazano na zadowalający poziom merytoryczny oraz wysokie kompetencje wykładowców. Uczestniczki poinformowały o spełnieniu ich oczekiwań, podkreślając komfort pracy w małej grupie, efektywny sposób nauczania, dobrą organizację zajęć. Sugestie odnośnie do usprawnień były nieliczne, dotyczyły następujących kwestii:

- Poszerzenie wymiaru zajęć praktycznych kosztem zmniejszenia liczby godzin poświęconych na teorię;
- Uruchomienie II stopnia studiów o specjalności EWiP z językiem rosyjskim.

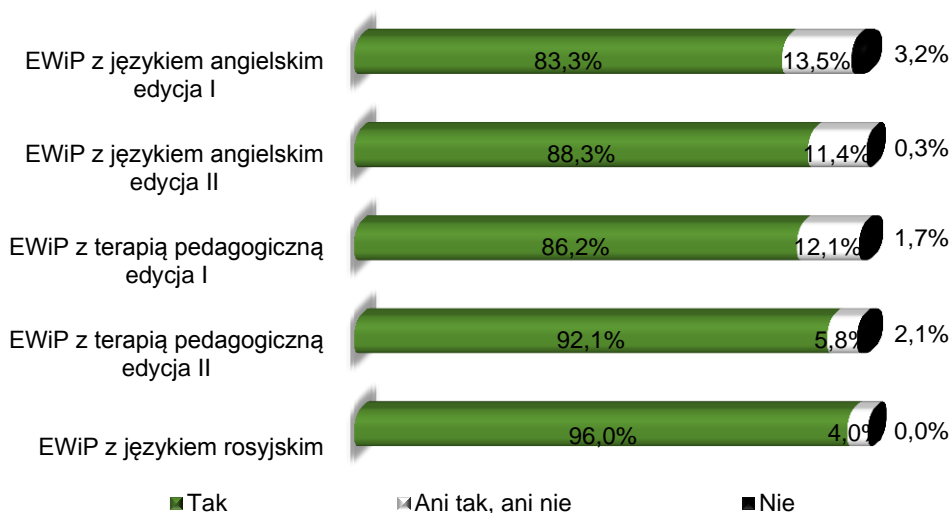
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

4.3.6. BADANIE ZADOWOLENIA – PODSUMOWANIE

Wyniki badań pokazały, że poziom satysfakcji z udziału w projekcie był wysoki (Wykres 18). Najwyższy poziom zadowolenia z zajęć (96,0%) odnotowano w ramach specjalności z nauczaniem języka rosyjskiego. Niewiele niższy odsetek usatysfakcjonowanych odnotowano w ramach I i II edycji EWiP z terapią pedagogiczną (odpowiednio 86,2% oraz 92,1%). Nieco niżej oceniono EWiP z nauczaniem języka angielskiego – 83,3% zadowolonych z zajęć w pierwszej edycji i 88,3% w drugiej. Zwraca uwagę fakt, że stosunkowo rzadko studenci wskazywali na brak satysfakcji z udziału w zajęciach i zgłaszali pomysły zmian w realizacji programu studiów.

Wykres 18. Czy jest Pan/i zadowolony/a z zajęć, na które Pan/i uczęszczał/a w tym semestrze studiów? – porównanie

Źródło: Opracowanie własne

Jakość zajęć prowadzonych na poszczególnych specjalnościach została oceniona na podobnym poziomie (Wykres 19). W ramach specjalności z nauczaniem języka angielskiego (edycja I i II) oraz w I edycji EWiP z terapią pedagogiczną średnia nota wyniosła 4,7. Zajęcia przeprowadzone w ramach EWiP z nauczaniem języka rosyjskiego zostały ocenione na poziomie 4,8, zaś najwyższe noty (średnia 4,9) przyznano w odniesieniu do przedmiotów realizowanych w ramach II edycji specjalności z terapią pedagogiczną.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Wykres 19. Średnia ocena jakości zajęć w ramach poszczególnych specjalności

Źródło: Opracowanie własne

Istotnym elementem wpływającym na jakość kształcenia jest kontakt z wykładowcami. Jak pokazują dane na Wykresie 20, najwyższy odsetek usatysfakcjonowanych odnotowano w ramach specjalności z nauczaniem języka rosyjskiego (96,0%), najniższy zaś w ramach I edycji specjalności z nauczaniem języka angielskiego (72,4%).

Wykres 20. Czy jest Pan/i zadowolony/a ze współpracy z wykładowcami, którzy prowadzili zajęcia w tym semestrze? – porównanie

Źródło: Opracowanie własne

Oceniając, czy wykładowcy przekazywali wiedzę w sposób zrozumiały (Wykres 21), odsetek zadowolonych z tego aspektu wyniósł 85% lub więcej, stąd można wnioskować, iż stopień jasności przekazu na poszczególnych kierunkach był wysoki. Najwyższy odsetek zadowolonych z tego aspektu

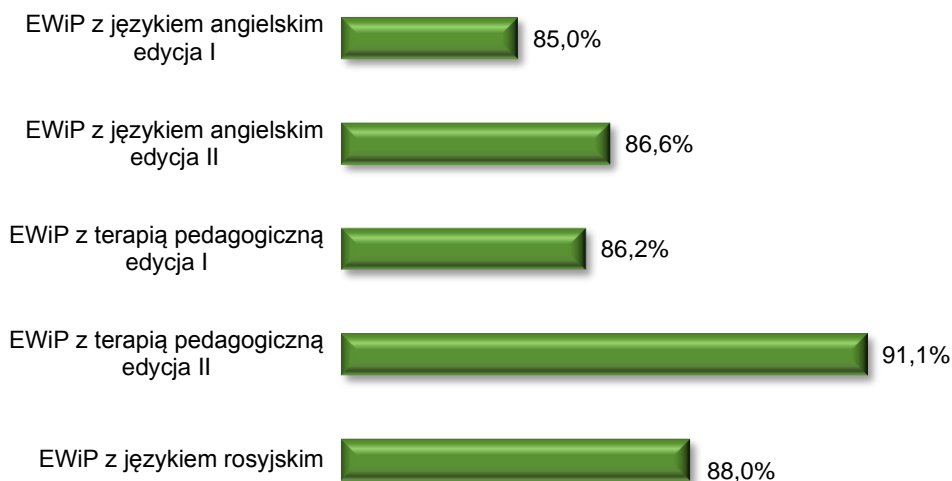

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

(91,1%) odnotowano w ramach II edycji specjalności z terapią pedagogiczną, niewiele mniejszy zaś (88,0%) w ramach EWiP z nauczaniem języka rosyjskiego. Relatywnie najniższa ocena (85,0%) odnosiła się do I edycji specjalności z językiem angielskim.

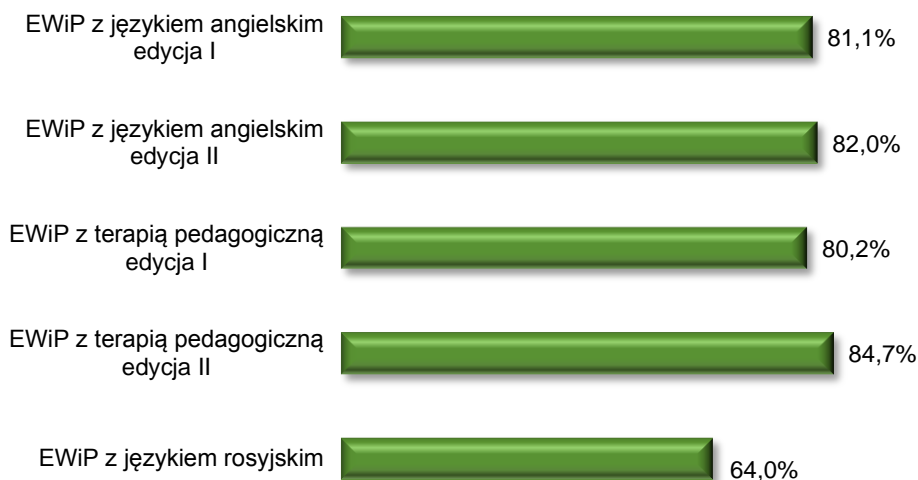
Wykres 21. Czy wykładowcy przekazywali wiedzę w sposób zrozumiały? – porównanie

Źródło: Opracowanie własne

Wymagania względem studentów były jasno sprecyzowane według przeszło 80% studentów ze specjalności z nauczaniem języka angielskiego i z terapią pedagogiczną. Z kolei w przypadku specjalności z językiem rosyjskim tego zdania było tylko 64,0% uczestników badań. Szczegółowe wyniki pokazuje Wykres 22.

Wykres 22. Czy wymagania wobec studentów były jasno sprecyzowane? – porównanie

Źródło: Opracowanie własne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

W ramach każdej specjalności słuchacze zgłaszali własne pomysły na zmiany i usprawnienia, jakie można by wprowadzić w programie studiów. Najczęściej pojawiały się następujące uwagi:

- Zgłaszano potrzebę zwiększenia wymiaru praktyk zawodowych i ćwiczeń przy jednoczesnym ograniczeniu zajęć teoretycznych; w przypadku specjalności z językiem angielskim sygnalizowano również potrzebę równomiernego rozłożenia zajęć w ciągu tygodnia, aby mniej obciążać studentów ilością materiału;
- Zgłaszano potrzebę zwiększenia liczby godzin zajęć ściśle związanych z daną specjalnością – w zależności od kierunku studiów dotyczących języka angielskiego, języka rosyjskiego lub terapii pedagogicznej;
- Zgłaszano zastrzeżenia co do pracy niektórych wykładowców – uwagi dotyczyły przede wszystkim stopnia zaangażowania w prowadzenie danego przedmiotu oraz sposobu podejścia do studentów;
- Sygnalizowano potrzebę jaśniejszego precyzowania wymagań związanych z warunkami zaliczania poszczególnych przedmiotów, odbywania praktyk zawodowych, dostarczania aktualnych informacji studentom na temat wszelkich zmian związanych z realizacją programu zajęć.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

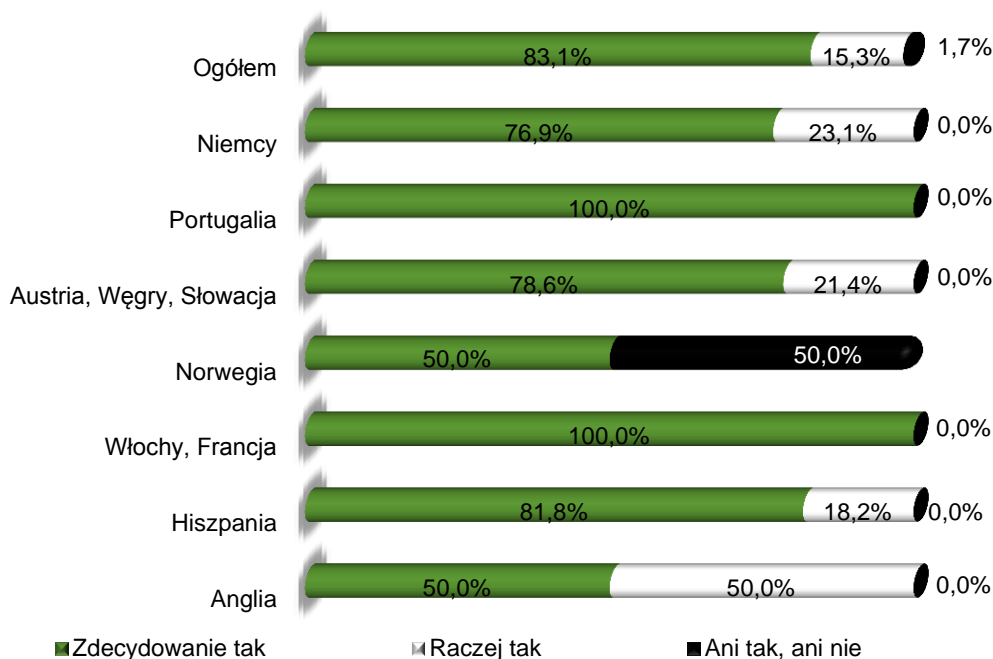
Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

4.4. BADANIE ZADOWOLENIA KADRY

Po każdym szkoleniu przeprowadzanym dla przedstawicieli środowiska akademickiego realizowane było badanie zadowolenia (narzędzie: Kwestionariusz ankiety dla kadry dydaktycznej [8]). Łącznie w badaniach wzięło udział 59 spośród 66 uczestników szkoleń.

Wyniki pokazują, iż niemal wszyscy wykładowcy (98,4%) są zadowoleni z udziału w szkoleniach. Tylko jeden z uczestników nie posiadał zdania w tej sprawie (odpowiedź Ani tak, ani nie – 1,7%). Poziom satysfakcji z poszczególnych szkoleń pokazuje Wykres 23. Najwyższy odsetek zadowolonych uczestników odnotowano w ramach kursów przeprowadzonych w Portugalii oraz Włoszech i Francji (po 100,0%). Relatywnie najniżej oceniono zaś szkolenie w Norwegii.

Wykres 23. Czy jest Pan/i zadowolony/a z udziału w szkoleniu?

Źródło: Opracowanie własne

W opinii wszystkich osób objętych wsparciem (100%) zagraniczne spotkania charakteryzowała wysoka wartość merytoryczna. Niewątpliwie wiąże się to z postrzeganiem przekazywanych na szkoleniu treści jako przydatnych w pracy zawodowej – ten aspekt oceniono na poziomie 6,36²⁴. Biorąc pod uwagę poszczególne szkolenia (Wykres 24), najlepsze opinie pod tym względem wyrażono w stosunku do spotkania w Portugalii (średnia 6,7). Tylko nieco niższą średnią uzyskał wyjazd do Norwegii (6,5). Na dalszych miejscach uplasowały się Austria, Węgry i Słowacja oraz Włochy i Francja (średnia 6,4).

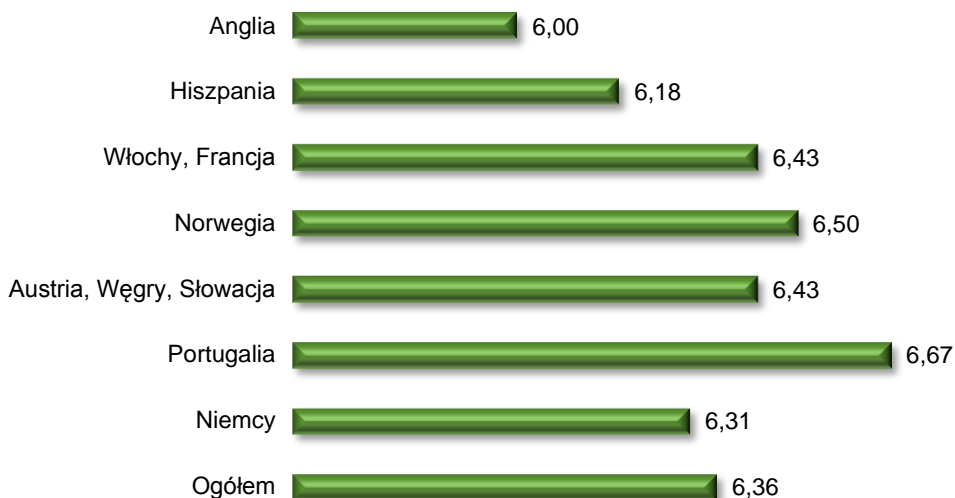
²⁴ Oceny wystawiano na skali od 1 do 7, gdzie 1 oznacza, że treści w ogóle nie są przydatne, zaś 7 – bardzo przydatne.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

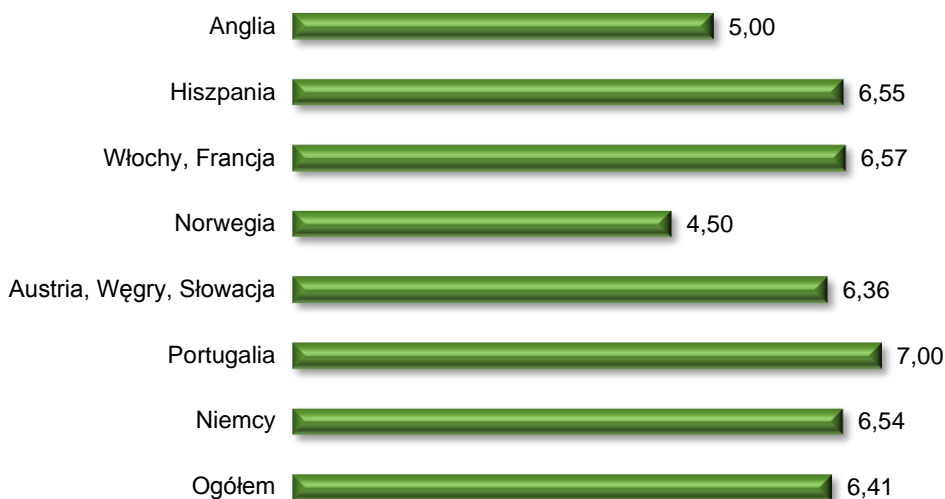
Wykres 24. Proszę ocenić przydatność treści przekazywanych na szkoleniu w kontekście Pana/i pracy na uczelni

Źródło: Opracowanie własne

Podczas szkoleń spełnione zostały także oczekiwania uczestników (100%) odnośnie do sposobu prezentacji tematów oraz pracy osób prowadzących spotkania. Wysoko oceniono także aspekt organizacyjny szkoleń, wystawiając mu łączną średnią 6,4 na siedmiostopniowej skali (Wykres 25). Z analizy ocen dla poszczególnych wyjazdów wynika, iż najwyższy standard szkoleń pod kątem organizacyjnym zapewniono w Portugalii (średnia 7,0). Spotkania we Włoszech i Francji otrzymały średnią 6,57, a w Hiszpanii – 6,56. Z kolei najniższą średnią uzyskały zajęcia przeprowadzone w Norwegii (nota 4,5).

Wykres 25. Jak ocenia Pan/i aspekt organizacyjny szkolenia?

Źródło: Opracowanie własne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Uczestnicy szkoleń mieli okazję podzielić się dodatkowymi spostrzeżeniami na temat udziału w projekcie. Dwie osoby wyraziły swoje zadowolenie ze spotkań, podkreślając, iż szkolenie pod każdym względem przyniosło satysfakcję. Deklarowano, iż wiadomości i umiejętności zdobywane na poszczególnych kursach z powodzeniem wykorzystywane są w pracy ze studentami. Jedna osoba podzieliła się spostrzeżeniem, iż szkolenie umożliwiając nawiązanie współpracy z pedagogami z innych systemów edukacyjnych przyniosło wartość dodaną w postaci wymiany doświadczeń oraz nawiązania współpracy naukowej. Wyrażano też zadowolenia z kwestii organizacyjnych (5 opinii). Zwracano między innymi uwagę, iż to właśnie profesjonalna organizacja szkolenia pozwoliła na optymalne wykorzystanie czasu i poszerzenie wiedzy. Jeden z uczestników zauważył jednak, iż sprawy związane z wyżywieniem, przejazdami, itp. powinny być bardziej doprecyzowane. W odniesieniu do szkoleń realizowanych we Włoszech i Francji komentowano znakomitą organizację szkolenia, wysoki poziom merytoryczny, doceniono także odpowiednie tempo prowadzenia kursu. W przypadku szkoleń w Hiszpanii podkreślono profesjonalizm organizacji oraz efektywny sposób przekazywania wiedzy.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

5. PODSUMOWANIE

Analiza danych zastanych oraz danych wywołanych przeprowadzona w ramach ewaluacji projektu „Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość” pozwoliła na udzielenie odpowiedzi na pytania postawione na początku procesu ewaluacji:

1. *W jakim stopniu zrealizowane zostały produkty i rezultaty mierzalne (twarde) projektu?*
2. *W jakim stopniu zrealizowane zostały rezultaty niemierzalne (miękkie) projektu?*
3. *Czy realizację całego projektu można rozpatrywać w kategoriach sukcesu?*
4. *W jakim stopniu uczestnicy projektu są zadowoleni z udzielonego wsparcia?*

Uzyskanie odpowiedzi na dwa pierwsze pytania umożliwiło weryfikację osiągnięcia celów szczegółowych projektu, a tym samym dostarczyło odpowiedzi na pytanie o sukces projektu.

W przypadku pierwszego z postawionych pytań ewaluacyjnych – o stopień zrealizowania produktów i rezultatów mierzalnych projektu – należy wskazać, iż niemal wszystkie **produkty i rezultaty twarde możliwe do weryfikacji na obecnym etapie osiągnęły zakładany poziom** (Tabela 19).

Tabela 19. Poziom realizacji produktów i rezultatów mierzalnych

L.p.	Produkt/rezultat mierzalny	Poziom realizacji		
		K	M	Ogółem (% realizacji produktu)
1.	Program uwzględniający nowe założenia reformy MEN dla kierunku EWiP, specjalności: z nauczaniem j. angielskiego (1), z nauczaniem j. rosyjskiego (1), terapia pedagogiczna (1)	-	-	1 (100,0%)
2.	Liczba osób biorących udział w projekcie – 412	407	5	412 (100,0%)
3.	Liczba osób, które uzyskały dyplom – 364	348	3	351 (96,43%)
4.	Liczba jednostek kształcących według nowych zasad – 1	-	-	1 (100,0%)
5.	Liczba szkół, w których uruchomiono programy praktyk – 10	-	-	10 (100,0%)
6.	Liczba zajęć dydaktycznych dla studenta: <ul style="list-style-type: none"> ➤ EWiP z j. ang. – 1915 (w tym wykładów – 610, ćwiczeń – 1125, praktyk – 180); ➤ EWiP z j. ros. – 1915 (w tym wykładów – 610, ćwiczeń – 1125, praktyk – 180); ➤ EWiP z terapią – 1960 (w tym wykładów 695, ćwiczeń – 1090, praktyk – 185) 	-	-	1 (100,0%)
7.	Liczba konferencji – 2	-	-	2 (100,0%)
8.	Liczba uczestników konferencji – 160	146	14	160 (100,0%)

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

L.p.	Produkt/rezultat mierzalny	Poziom realizacji		
		K	M	Ogółem (% realizacji produktu)
9.	Strona www – 1	-	-	1 (100,0%)
10.	Liczba publikacji – 1 (200 sztuk)	-	-	0 (0,0%) ²⁵
11.	Liczba szkoleń kadry – 15	-	-	15 (100,0%)
12.	Liczba kadry uczestniczącej w szkoleniach – 20	18	4	22 (110,0%)

Źródło: Opracowanie własne

W ramach realizacji projektu opracowano program uwzględniający nowe założenia reformy Ministerstwa Edukacji narodowej dla trzech specjalności studiów, a także wdrożono nowe zasady kształcenia na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego. Na studia przyjęto 412 kandydatów, spośród których do końca września 2013 r. dyplom uzyskało 351 osób. Jednocześnie prognozuje się, iż do końca grudnia 2013 r. liczba dyplomowanych absolwentów wzrośnie do 364. W ramach trzech specjalności zrealizowano zakładaną liczbę godzin zajęć, nawiązano także współpracę z 10 szkołami, w których uruchomiono programy praktyk. Przeprowadzono działania rozwojowe dla kadry akademickiej – zorganizowano 15 szkoleń wyjazdowych, w których uczestniczyło 22 przedstawicieli grona wykładowców. Informacje na temat prowadzonych działań były na bieżąco umieszczane na stronie www przedsięwzięcia. Na początku i na zakończenie projektu zorganizowano także 2 konferencje tematyczne poświęcone kwestiom związanym z edukacją. Produktem, który będzie weryfikowany w późniejszym okresie (grudzień 2013) jest liczba wydanych publikacji, która w momencie zakończenia projektu została opracowana i przekazana do wydawnictwa.

Analiza danych zastanych i wywołanych pozwala uznać także, iż wszystkie spośród **rezultatów niemierzalnych osiągnęły odpowiedni stopień realizacji** (Tabela 20). W ramach studiów 227 osób nabyło umiejętność skutecznego przekazu edukacyjnego i społecznego w kontaktach z dziećmi (stanowiły one 81,7% objętych analizą), 222 studentów nauczyło się, jak budować postawy i wizerunek nauczyciela jako lidera i eksperta (było to 79,9% uczestników pomiarów). Jednocześnie 218 słuchaczy rozwinęło swój kompetencje w zakresie nauczania języka obcego, a także wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie kształcenia (stanowili oni 78,4% uczestników badań). Wzrost umiejętności wykorzystania technik multimedialnych odnotowano u 239 ankietowanych (79,7% uczestników pomiarów), w tym zarówno studentów, jak i kadry akademickiej. Ponadto wśród 20 przedstawicieli kadry akademickiej stwierdzono rozwinięcie kompetencji w zakresie nowoczesnych rozwiązań metodycznych w pracy z dziećmi.

²⁵ Poziom realizacji produktu zostanie zweryfikowany w grudniu 2013 r.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Tabela 20. Poziom realizacji rezultatów niemierzalnych

L.p.	Rezultat niemierzalny	Poziom realizacji rezultatu		
		K	M	Ogółem (% realizacji rezultatu)
13.	Nabyta umiejętność skutecznego przekazu edukacyjnego i społecznego w kontaktach z dziećmi	227	0	227 (100,0%)
14.	Zdobyta umiejętność budowania postaw i wizerunku nauczyciela jako lidera i eksperta	222	0	222 (100,0%)
15.	Wzrost kompetencji nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej w zakresie nauczania języka obcego oraz wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie edukacyjnym	218	0	218 (100,0%)
16.	Wzrost kompetencji kadry dydaktycznej w zakresie nowoczesnych rozwiązań metodycznych w pracy z dziećmi (planowany wzrost kompetencji – 10%)	16	4	20 (100,0%)
17.	Wzrost umiejętności wykorzystania technik multimedialnych	235	4	239 (100,0%)

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowując, uznaje się, iż produkty i rezultaty możliwe do weryfikacji na obecnym etapie realizacji projektu zostały osiągnięte na założonym poziomie. Na tej podstawie można stwierdzić, iż zrealizowane zostały cele szczegółowe projektu. Dzięki udziałowi w zajęciach nastąpiło:

- 1) Poprawa jakości nauczania na dwóch specjalnościach: Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna (EWiP) z nauczaniem języka angielskiego oraz EWiP z terapią pedagogiczną (dla 404 osób).
- 2) Podniesienie kompetencji kadry pedagogicznej poprzez wdrożenie nowej specjalności na studiach stacjonarnych I stopnia: Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna z nauczaniem języka rosyjskiego (dla 8 osób).
- 3) Wzrost kwalifikacji i kompetencji kadry dydaktycznej poprzez specjalistyczne szkolenia.

Zrealizowany został również **cel główny** – podniesienie jakości nauczania i kompetencji nauczycieli edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej poprzez stworzenie modelowego kierunku kształcenia tej grupy zawodowej.

Biorąc pod uwagę powyższe wnioski stwierdza się, iż projekt „Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość” można rozpatrywać w kategoriach sukcesu.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

6. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Analizy przeprowadzone w ramach ewaluacji projektu „Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość” pozwoliły ocenić stopień realizacji produktów, rezultatów mierzalnych i niemierzalnych, a także określić, iż przedsięwzięcie spełniło swoje cele i projekt można rozpatrywać w kategoriach sukcesu. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż zrealizowano wszystkie działania zaplanowane w ramach studiów na trzech specjalnościach oraz rozwoju kadry akademickiej, a 80% uczestników tych działań rozwinęło kompetencje kluczowe zgodnie z założeniami projektu. Badanie zadowolenia dodatkowo pokazało wysoki stopień satysfakcji ze studiów (przy czym relatywnie najniżej oceniono zajęcia realizowane w ramach EWiP z językiem angielskim, wysoko natomiast EWiP z terapią pedagogiczną oraz EWiP z językiem rosyjskim) i szkoleń wyjazdowych dla kadry akademickiej. Wyniki badań i analiz pozwalają stwierdzić, iż studia tego typu są potrzebne, ponieważ większość osób biorących udział w projekcie deklarowała, że gdyby miała wybierać kierunek kształcenia po raz drugi, zdecydowałaby się na ten sam. Wielokrotnie podkreślano też wyjątkowość połączenia nauki języka obcego z pedagogiką wczesnoszkolną i przedszkolną.

W oparciu o uzyskane dane można sformułować następujące rekomendacje w odniesieniu do studiów i szkoleń dla kadry akademickiej:

1) Studia:

- Ze względu na efektywność studiów oraz opinie zebrane w ramach badania zadowolenia zaleca się kontynuację studiów w ramach specjalności EWiP z językiem angielskim, EWiP z terapią pedagogiczną oraz EWiP z językiem rosyjskim, a także dalszą współpracę ze szkołami w ramach programu praktyk zawodowych;
- Na podstawie opinii wyrażonych w badaniu zadowolenia rekomenduje się zwiększenie liczby ćwiczeń oraz poszerzenie wymiaru godzinowego praktyk zawodowych w programie studiów. Praktyki zawodowe były oceniane jako jeden z najbardziej użytecznych elementów kształcenia. Postulowano umożliwienie dłuższej pracy z tą samą grupą dzieci, nabycie doświadczenia w pracy z dziećmi o różnych temperamentach i poziomie zdolności, praktyczne kształtowanie postaw nauczyciela. Jednocześnie warto uatrakcyjnić formę nauczania bądź zmniejszyć wymiar godzinowy w przypadku zajęć teoretycznych – część treści tego rodzaju można też umieścić na platformie e-learningowej;
- Należy zweryfikować szczegółowe programy nauczania przez pryzmat oceny użyteczności zajęć, a następnie wprowadzić niezbędne zmiany w odniesieniu do liczby godzin przeznaczonych na poszczególne przedmioty;
- Warto rozwijać spektrum dodatkowych inicjatyw dla studentów, pozwalających na poszerzanie zainteresowań i zdobywanie doświadczenia również poza zajęciami znajdującymi się w programie studiów (np. poprzez udział w dodatkowych szkoleniach, konferencjach, kołach naukowych, wolontariatach);

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

- Zaleca się wykorzystanie platformy e-learningowej jako istotnego narzędzia uzupełniającego treści przekazywane w ramach zajęć stacjonarnych poprzez zamieszczanie zagadnień w systemie on-line;
- Rekomenduje się bieżące informowanie studentów o wszelkich kwestiach organizacyjnych związanych z realizacją zajęć, zaliczaniem przedmiotów, odbywaniem praktyk itp. Usprawnienie procesu informowania można osiągnąć poprzez wykorzystanie zakładki „Aktualności” na stronie internetowej bądź skrzynki mailowej dostępnej dla studentów danej specjalności;
- Warto przywiązać większą wagę do wyposażenia studentów w wiedzę i umiejętności na temat wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu;
- W przypadku dużego zainteresowania kierunkiem z językiem rosyjskim warto zastanowić się nad uruchomieniem specjalności EWiP z nauczaniem języka rosyjskiego również w ramach studiów II stopnia;
- Wartościowym dodatkiem dla studentów EWiP z terapią pedagogiczną byłoby umożliwienie zdobycia dodatkowych uprawnień pozwalających wykonywać pracę terapeutę;
- Zaleca się stały monitoring prowadzonych działań i ewaluację ich efektów, obejmujący takie aspekty, jak zadowolenie, poziom spełnienia oczekiwań, zawartość merytoryczną studiów, przydatność treści, jakość pracy wykładowców, organizacja zajęć. Należy na bieżąco zaznajamiać się z wynikami pomiarów i wprowadzać niezbędne modyfikacje.

2) Szkolenia dla kadry akademickiej

- Ze względu na bardzo wysoką ocenę jakości szkoleń wyjazdowych dla kadry akademickiej (poziomu merytorycznego, efektywności, kwestii organizacyjnych) pożądane byłoby umożliwienie dalszego rozwoju kadry akademickiej w postaci szkoleń zagranicznych bądź wizyt studyjnych;
- W przypadku braku środków na kontynuowanie tej inicjatywy zaleca się upowszechnianie wiedzy zdobytej w ramach szkoleń wyjazdowych poprzez wewnętrzne treningi dla kadry akademickiej, a także dzielenie się wiedzą i doświadczeniami podczas prowadzenia zajęć dla studentów.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

7. ZAŁĄCZNIKI

7.1. SPIS TABEL

Tabela 1. Podstawowe informacje o projekcie	3
Tabela 2. Produkty, rezultaty mierzalne (twarde) projektu	5
Tabela 3. Rezultaty niemierzalne (miękkie) projektu.....	6
Tabela 4. Wielkość próby zrealizowanej w ramach pomiarów semestralnych wśród studentów	14
Tabela 5. Próba zakładana i zrealizowana w ramach indywidualnych wywiadów pogłębionych ze studentami	16
Tabela 6. Próba zakładana i zrealizowana w ramach pomiarów wśród kadry akademickiej.....	16
Tabela 7. Wykaz zrealizowanych szkoleń dla kadry akademickiej	19
Tabela 8. Liczba osób objętych analizą jednostkową na potrzeby weryfikacji rezultatów miękkich	21
Tabela 9. Najbardziej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z językiem angielskim, edycja I	29
Tabela 10. Najmniej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z językiem angielskim, edycja I	30
Tabela 11. Najbardziej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z językiem angielskim, edycja II	37
Tabela 12. Najmniej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z językiem angielskim, edycja II	38
Tabela 13. Najbardziej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z terapią pedagogiczną, edycja I	45
Tabela 14. Najmniej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z terapią pedagogiczną, edycja I.....	45
Tabela 15. Najbardziej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z terapią pedagogiczną, edycja II	52
Tabela 16. Najmniej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z terapią pedagogiczną, edycja II.....	53
Tabela 17. Najbardziej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z nauczaniem języka angielskiego	60
Tabela 18. Najmniej interesujące/przydatne zajęcia w kontekście pracy nauczyciela EWiP z nauczaniem języka angielskiego	60
Tabela 19. Poziom realizacji produktów i rezultatów mierzalnych	70
Tabela 20. Poziom realizacji rezultatów niemierzalnych	72

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

7.2. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Czy jest Pan/i zadowolony/a z zajęć, na które Pan/i uczęszczał/a w tym semestrze studiów? – EWiP z językiem angielskim, edycja I	28
Wykres 2. Czy jest Pan/i zadowolony/a ze współpracy z wykładowcami, którzy prowadzili zajęcia w tym semestrze? – EWiP z językiem angielskim, edycja I	31
Wykres 3. Czy wykładowcy przekazywali wiedzę w sposób zrozumiały? – EWiP z językiem angielskim, edycja I	31
Wykres 4. Czy wymagania wobec studentów były jasno sprecyzowane? – EWiP z językiem angielskim, edycja I	32
Wykres 5. Czy jest Pan/i zadowolony/a z zajęć, na które Pan/i uczęszczał/a w tym semestrze studiów? – EWiP z językiem angielskim, edycja II	36
Wykres 6. Czy jest Pan/i zadowolony/a ze współpracy z wykładowcami, którzy prowadzili zajęcia w tym semestrze? – EWiP z językiem angielskim, edycja II	39
Wykres 7. Czy wykładowcy przekazywali wiedzę w sposób zrozumiały? – EWiP z językiem angielskim, edycja II	40
Wykres 8. Czy wymagania wobec studentów były jasno sprecyzowane? – EWiP z językiem angielskim, edycja II	40
Wykres 9. Czy jest Pan/i zadowolony/a z zajęć, na które Pan/i uczęszczał/a w tym semestrze studiów? – EWiP z terapią pedagogiczną, edycja I	44
Wykres 10. Czy jest Pan/i zadowolony/a ze współpracy z wykładowcami, którzy prowadzili zajęcia w tym semestrze? – EWiP z terapią pedagogiczną, edycja I	46
Wykres 11. Czy wykładowcy przekazywali wiedzę w sposób zrozumiały? – EWiP z terapią pedagogiczną, edycja I	47
Wykres 12. Czy wymagania wobec studentów były jasno sprecyzowane? – EWiP z terapią pedagogiczną, edycja I	47
Wykres 13. Czy jest Pan/i zadowolony/a z zajęć, na które Pan/i uczęszczał/a w tym semestrze studiów? – EWiP z terapią pedagogiczną, edycja II	51
Wykres 14. Czy jest Pan/i zadowolony/a ze współpracy z wykładowcami, którzy prowadzili zajęcia w tym semestrze? – EWiP z terapią pedagogiczną, edycja II	53
Wykres 15. Czy wykładowcy przekazywali wiedzę w sposób zrozumiały? – EWiP z terapią pedagogiczną, edycja II	54
Wykres 16. Czy wymagania wobec studentów były jasno sprecyzowane? – EWiP z terapią pedagogiczną, edycja I	55
Wykres 17. Czy jest Pan/i zadowolony/a z zajęć, na które Pan/i uczęszczał/a w tym semestrze studiów? – EWiP z nauczaniem języka rosyjskiego	59
Wykres 18. Czy jest Pan/i zadowolony/a z zajęć, na które Pan/i uczęszczał/a w tym semestrze studiów? – porównanie	63

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

Wykres 19. Średnia ocena jakości zajęć w ramach poszczególnych specjalności.....	64
Wykres 20. Czy jest Pan/i zadowolony/a ze współpracy z wykładowcami, którzy prowadzili zajęcia w tym semestrze? – porównanie	64
Wykres 21. Czy wykładowcy przekazywali wiedzę w sposób zrozumiały? – porównanie.....	65
Wykres 22. Czy wymagania wobec studentów były jasno sprecyzowane? – porównanie	65
Wykres 23. Czy jest Pan/i zadowolony/a z udziału w szkoleniu?	67
Wykres 24. Proszę ocenić przydatność treści przekazywanych na szkoleniu w kontekście Pana/i pracy na uczelni.....	68
Wykres 25. Jak ocenia Pan/i aspekt organizacyjny szkolenia?	68

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kompetentny nauczyciel wczesnej edukacji inwestycją w lepszą przyszłość

7.3. SPIS ANEKSÓW

Aneks 1: Wyniki pomiarów - Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z nauczaniem języka angielskiego

Aneks 2: Wyniki pomiarów - Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z terapią pedagogiczną

Aneks 3: Wyniki pomiarów - Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z nauczaniem języka rosyjskiego

Aneks 4: Wyniki pomiarów – Kadra akademicka

Aneks 5: Wzory narzędzi badawczych